

VYSOKÁ PREDSTAVITEĽKA
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 18. 5. 2017
JOIN(2017) 18 final

**SPOLOČNÁ SPRÁVA EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Správa o preskúmaní vykonávania európskej susedskej politiky

Obsah

1. ÚVOD	3
2. SÚČASNÝ STAV DVOJSTRANNEJ A REGIONÁLNEJ SPOLUPRÁCE	4
Dvojstranná spolupráca	4
Regionálna spolupráca	8
3. POKROK V KLÚČOVÝCH PRIORITÁCH	11
Dobrá správa vecí verejných, demokracia, právny štát a ľudské práva	11
Hospodársky rozvoj pre stabilizáciu	14
Bezpečnosť	19
Migrácia a mobilita	22
4. FINANČNÁ POMOC NA PODPORU SUSEDSTVA	24
Spoločné plánovanie a zintenzívnená koordinácia s členskými štátmi EÚ	25
Zintenzívnenie spolupráce s európskymi finančnými inštitúciami a medzinárodnými finančnými inštitúciami, a to aj prostredníctvom kombinovaného financovania	26
Trustové fondy	27
Flexibilná rezerva	28
Európsky vonkajší investičný plán	28
5. ZÁVER	29

Správa o preskúmaní vykonávania európskej susedskej politiky

1. ÚVOD

Toto je prvá správa od preskúmania európskej susedskej politiky (ďalej len „ESP“) v novembri 2015¹, v ktorej sa stanovuje nový rámec na vybudovanie efektívnejšieho partnerstva medzi EÚ a jej susedmi a na podporu stabilizácie ako najvyššej priority. Správa odráža zastrešujúce politické priority pre vonkajšiu činnosť EÚ odsúhlasené Radou² po uverejnení globálnej stratégie EÚ v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky v júni 2016.

Preskúmanie ESP bolo založené na rozsiahlom konzultačnom postupe, ktorý zahŕňal partnerov a členské štáty EÚ, a vychádzalo sa pri ňom z informácií, ktoré poskytli. Predstavil sa v ňom nový prístup, ktorý zahŕňa väčšie rešpektovanie rozličných snáh partnerov EÚ; účinnejšie podnikanie krokov v oblastiach spoločného záujmu; nové pracovné metódy na podporu väčšieho zmyslu pre vlastnícku zodpovednosť zo strany partnerov a väčšie zapojenie a spoločnú zodpovednosť členských štátov; ako aj väčšiu pružnosť v spôsobe, akým EÚ riadi svoje politiky a rozvojové fondy. Táto správa je odrazom záväzkov prijatých v rámci preskúmania ESP s cieľom informovať všetky zainteresované strany v EÚ o pokroku ESP. Takisto sa v nej hodnotí vývoj vzťahov EÚ s jej partnermi od prijatia revidovanej politiky a preukazuje sa, ako EÚ presadzuje svoj nový prístup.

Vývoj v susedstve EÚ a v rámci EÚ naďalej potvrdzuje význam úzkych a plodných pracovných vzťahov medzi EÚ a jej susedmi. EÚ podporuje nezávislosť, zvrchovanosť a územnú celistvosť všetkých partnerských krajín, čo je takisto v súlade so zásadami Charty OSN. Teroristické útoky v EÚ a v susedných krajinách sú dôkazom toho, že je potrebné naďalej posilňovať spoluprácu v oblasti bezpečnosti, ako aj v oblasti politických a sociálno-ekonomických hnacích síl násilného extrémizmu. Boj proti neregulárnej migrácii a reakcia na toky utečencov sú naďalej dôležitými výzvami pre EÚ aj pre jej susedov a zároveň kľúčovými oblasťami, na ktoré treba zamerať našu činnosť vzhľadom na pokračujúcu nestabilitu zapríčinenú konfliktmi, predovšetkým v Líbyi a Sýrii. Krajiny európskeho susedstva na východe naďalej zápasia s transformáciou spoločnosti uprostred tlaku spôsobeného čoraz asertívnejšou ruskou zahraničnou politikou.

V tejto správe sa zdôrazňuje, ako sa EÚ a jej partneri na východe a juhu usilujú o podporu stabilizácie a odolnosti so zameraním najmä na hospodársky rozvoj, zamestnateľnosť, zamestnanosť mladých ľudí a dodržiavanie záväzku EÚ podporovať demokraciu, právny štát a dodržiavanie ľudských práv, ako aj dobrú správu vecí verejných s účinnými a zodpovednými verejnými správami a rozsiahlejšou účasťou občianskej spoločnosti.

V roku 2016 došlo k pokroku v oživení vzťahov so susednými krajinami prostredníctvom nových foriem individualizovaných partnerstiev. Zahŕňalo to prácu na nových rámcoch dvojstrannej spolupráce špecifických pre jednotlivé krajiny vo forme priorít partnerstva

¹ Spoločné oznámenie JOIN(2015) 50 final prijaté 18. novembra 2015 a závery Rady zo 14. decembra 2015.

² Závery Rady o Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie (dokument 13202/16 zo 17. októbra 2016): <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13202-2016-INIT/sk/pdf>.

a aktualizovaných programov pridruženia. Prístup spočívajúci v spoločnej zodpovednosti umožnil lepšie zohľadniť jednotlivé potreby a snahy partnerských krajín, ako aj záujmy a hodnoty EÚ.

Na podporu nových priorít ESP sa pružnejšie využíva finančná pomoc. Členské štáty sú plne zapojené do postupu vymedzovania týchto priorít, a to aj prostredníctvom väčšej koordinácie finančnej pomoci a spoločného plánovania. Bolo zaistené aj užšie zapojenie občianskej spoločnosti a ďalších zainteresovaných strán.

Globálnou stratégiou sa bude v nastávajúcich rokoch riadiť vonkajšia činnosť EÚ, pričom revidovaná ESP je významným nástrojom na dosiahnutie jej cieľov, najmä v súvislosti s reakciou na potrebu posilniť odolnosť štátov a spoločností na východ a na juh od EÚ, a to v súlade s príslušnými závermi Rady³. Revidovaná ESP je takisto v súlade s Rímskou deklaráciou podporujúcou silnejšiu úlohu Európy na globálnej scéne⁴ aj s programom trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 a jeho cieľmi udržateľného rozvoja.

V nasledujúcich oddieloch sa načrtáva vývoj dvojstrannej a regionálnej spolupráce EÚ s jej partnermi; poskytujú sa podrobnosti v súvislosti s kľúčovými prioritami spolupráce; opisujú sa vplyvy finančnej pomoci a ponúka sa pohľad na budúci vývoj ESP.

2. SÚČASNÝ STAV DVOJSTRANNEJ A REGIONÁLNEJ SPOLUPRÁCE

Dvojstranná spolupráca

V revidovanej ESP sa uznáva, že jednotliví partneri majú vo svojich vzťahoch s EÚ rôzne snahy a záujmy. EÚ v roku 2016 aktívne zisťovala názory partnerov na budúci vývoj a s niekoľkými krajinami ESP sa začali a viedli konzultácie o nových rámcoch pre dvojstrannú spoluprácu. Či už prostredníctvom priorít partnerstva, aktualizovaných programov pridruženia, alebo platných akčných plánov, cieľom bolo zohľadniť úroveň ambícií každej krajiny v jej vzťahoch s EÚ. Tieto spoločné dvojstranné dokumenty zohľadňujúce spoločné politické priority poskytli základ pre súčasné plánovanie nových dvojstranných programov pomoci (jednotné rámce podpory) v rámci nástroja európskeho susedstva (ENI) na obdobie rokov 2017 – 2020, ktoré prebieha v úzkej koordinácii s vnútroštátnymi orgánmi partnerských krajín a so všetkými ostatnými príslušnými zainteresovanými stranami vrátane občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov, miestnych a regionálnych orgánov a organizácií súkromného sektora.

Priority partnerstva s Libanom a Jordánskom boli prijaté na konci roku 2016⁵. S cieľom pomôcť obom krajinám riešiť vplyv utečencov v dôsledku sýrskeho konfliktu boli schválené

³ Závery Rady o Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie (dokument 13202/16 zo 17. októbra 2016): <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13202-2016-INIT/sk/pdf>.

⁴ Rímska deklarácia, 25. marca 2017 (http://www.consilium.europa.eu/press-releases-pdf/2017/3/47244656633_sk.pdf).

⁵ Rozhodnutie Asociačnej rady EÚ – Libanon č. 1/2016 (11. novembra 2016) o schválení priorít partnerstva EÚ – Libanon (<http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2016/11/15-eu-lebanon-partnership/>) a o prioritách partnerstva EÚ a Jordánska a pripojeného paktu 20. septembra 2016 (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12384-2016-ADD-1/sk/pdf>).

pakty (tzv. Compacts) obsahujúce prioritné opatrenia a vzájomné záväzky a boli pripojené k prioritám partnerstva. Obe partnerské krajiny už boli príjemcami pomoci EÚ zameranej na riešenie potrieb a podporu odolnosti a sebestačnosti utečencov a zraniteľných hostiteľských komunít, a to pri zabezpečení prístupu prepojenia medzi pomocou, obnovou a rozvojom (LRRD), ktorý zahŕňa aj humanitárnu pomoc a poskytuje dlhodobé výhody v rozličných oblastiach, ako je verejné zdravie, vzdelávanie a tvorba pracovných miest.

Rokovania o prioritách partnerstva poskytli príležitosť položiť nový základ vzťahov s Alžírskom a Egyptom.

Priority partnerstva s Alžírskom boli prijaté v marci 2017⁶. Uskutočnili sa dialógy o energetike a migrácii, bola podpísaná dohoda o civilnej ochrane a boli prijaté programy spolupráce v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, hospodárskej diverzifikácie a riadenia verejných financií, čo bola reakcia na veľké hospodárske a fiškálne výzvy, ktorým Alžírsko v súčasnosti čelí.

Návrh priorít partnerstva s Egyptom bol predbežne schválený v decembri 2016. Minister zahraničných vecí, pán Shoukhry, bol pozvaný na marcové zasadnutie Rady pre zahraničné veci s cieľom prediskutovať o rôznych spôsoboch, akými možno priority rozvíjať.

Pokiaľ ide o Tunisko, v roku 2016 sa zintenzívnili existujúce formy spolupráce. V septembri 2016 bolo prijaté spoločné oznámenie⁷, v ktorom sa stanovili ďalšie opatrenia na podporu dlhodobej stability vrátane dobrej správy vecí verejných, reformy súdnictva, sociálno-ekonomického rozvoja a bezpečnosti. Takisto sa v ňom poskytol základ pre vytvorenie spoločného parlamentného výboru EÚ-Tunisko v septembri 2016 a pre významný príspevok EÚ na konferencii investorov Tunisia 2020, ktorá sa konala v novembri 2016.

EÚ podporuje program reforiem Maroka v širokej škále sektorov, ako sú sociálne veci (vzdelávanie, zdravotníctvo, sociálna ochrana, rodová rovnosť, technické odborné vzdelávanie a príprava), hospodárstvo (regulačná aproximácia, zelený rast, poľnohospodárstvo a riadenie verejných financií) a súdnictvo. Technická a finančná spolupráca s Marokom pokračovala počas obdobia právnej neistoty, keď sa čakalo na rozhodnutie Súdneho dvora v súvislosti s dohodou o poľnohospodárstve medzi EÚ a Marokom.

Vnútoraná situácia Líbye je stále mimoriadne zložitá a nestála napriek tomu, že v decembri 2015 bola podpísaná líbyjská politická dohoda. Spolupráca EÚ sa prispôsobila veľmi osobitým okolnostiam, a to aj poskytovaním podpory prostredníctvom obcí. Medzinárodné spoločenstvo vrátane EÚ je zaviazané plne vykonávať líbyjskú politickú dohodu a pokračovať v sprostredkovaní s cieľom spojiť všetkých líbyjských aktérov, aby dosiahli komplexnú dohodu s cieľom obnoviť verejný poriadok, posilniť právny štát, priviesť ozbrojené

---

⁶ Dokument UE-AL 3101/17 ADD1 zo 7. marca 2017 – Priorités communes de Partenariat entre la République Algérienne Démocratique et Populaire (Algérie) et l'Union européenne (UE) au titre de la Politique européenne de voisinage révisée (<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/13-eu-algeria/>).

⁷ Posilnenie podpory EÚ pre Tunisko, JOIN(2016) 47 final.

a bezpečnostné sily pod civilnú kontrolu, vyhnúť sa finančnému kolapsu, zachovať jednotu krajiny a bojovať proti terorizmu a neregulárnej migrácii.

V stratégii EÚ pre Sýriu⁸ sa stanovujú strategické ciele EÚ, okamžité ciele a akčné línie na ukončenie vojny v Sýrii a riešenie jej priamych a dlhodobých humanitárnych dôsledkov. Vymedzuje sa v nej, ako môže EÚ významnejšie prispieť k trvalému politickému riešeniu v Sýrii na základe existujúceho rámca dohodnutého OSN. Takisto sa v nej rieši, ako môže EÚ pokračovať vo svojej pomoci vyše 13 miliónom ľudí v núdzi v Sýrii, pomáhať budovať odolnosť a stabilitu v krajine a podporovať obnovu v období po dohode, ako aj dobrovoľný, dôstojný a bezpečný návrat utečencov a vnútorne vysídlených osôb po začatí vierohodnej politickej transformácie.

Zatiaľ čo dvojstranné programy so sýrskou vládou sú od roku 2011 pozastavené, EÚ podporuje sýrsky ľud poskytovaním humanitárnej pomoci na záchranu života, podporovaním odolnosti a spoluprácou s občianskou spoločnosťou a MVO. Podpora EÚ sa zameriava na otázky ako odolnosť na úrovni komunit, dodávanie verejných služieb a miestna správa, ľudské práva a zodpovednosť, budovanie mieru otázky rodovej rovnosti a menšín s cieľom zlepšiť spôsobilosť organizácií občianskej spoločnosti zúčastňovať sa na transformácii a stabilizácii krajiny. V roku 2016 EÚ výrazne zintenzívnila svoju nehumanitárnu pomoc kombináciou cezhraničnej pomoci s podporou z vnútra Sýrie s cieľom riešiť potreby obyvateľstva v Sýrii a posilniť miestnu odolnosť. Pomoc EÚ sa takisto využíva na významnú podporu piatich miliónov sýrskych utečencov v susedných krajinách a ich hostiteľských komunit, a to poskytovaním humanitárnej pomoci, ako aj podporou odolnosti s výrazným zameraním na vzdelávanie, prístup k základným službám a na opatrenia s cieľom poskytovať živobytie utečencom na podporu odolnosti a posilnenie sebestačnosti. EÚ bola spolu so svojimi členskými štátmi najväčším darcom na konferencii o Sýrii, ktorá sa konala vo februári 2016 v Londýne, a zavádza rad nástrojov na pomoc krajinám, ktoré riešia sociálno-ekonomické a environmentálne dôsledky krízy v Sýrii. Na medzinárodnej konferencii Podpora budúcnosti Sýrie a regiónu, ktorú usporiadala EÚ v apríli 2017 v Bruseli, sa opätovne zdôraznila úplná podpora a zopakovaný záväzok, že jediným fórom, na ktorom by malo byť dohodnuté politické riešenie, by mali byť rozhovory vnútroštátnych sýrskych subjektov sprostredkované OSN a konané v Ženeve. Osobitný dôraz sa kladol na úlohu občianskej spoločnosti v tomto procese. Konferencia sa skončila celosvetovým záväzkom poskytnúť na rok 2017 sumu 5,6 miliardy EUR, z ktorej 3,7 miliardy EUR je od EÚ a členských štátov vrátane 1,2 miliardy EUR na humanitárnu podporu a podporu odolnosti. Tým sa opätovne potvrdil záväzok z Londýna. Európska únia takisto prisľúbila dodatočných 560 miliónov EUR na rok 2018 pre Jordánsko, Libanon a Sýriu.

Pokiaľ ide o Izrael a Palestínu⁹, EÚ je stále plne zaviazaná riešeniu v podobe existencie dvoch štátov, ktoré je nevyhnutné pre mier, stabilitu a dlhodobý rozvoj regiónu. EÚ značne investovala do posilnenia spôsobilosti palestínskej samosprávy, predovšetkým pokiaľ ide

---

⁸ Spoločné oznámenie Prvky stratégie EÚ pre Sýriu [JOIN(2017)11 final zo 14. marca 2017] a závery Rady pre zahraničné veci týkajúce sa stratégie EÚ pre Sýriu z 3. apríla 2017 (<http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2017/04/03-fac-conclusions-syria/>).

⁹ Toto označenie nemožno vykladať ako uznanie Palestínskeho štátu a nie sú ním dotknuté pozície jednotlivých členských štátov k tejto otázke.

o vykonávanie kľúčových reforiem v oblastiach ako fiškálna konsolidácia, regulačný rámec a integrácia verejnej služby. Financovanie EÚ sa zameralo aj na investície, ktoré môžu prispieť k udržateľnému zlepšeniu životných podmienok, najmä v pásme Gazy.

Vo východnom susedstve takisto prebieha spoločné úsilie ďalej rozvíjať vzťahy spôsobom, ktorý lepšie odráža osobitné charakteristiky partnerov.

EÚ je zaviazaná k politickému združovaniu a hospodárskej integrácii s Ukrajinou. Na tento účel sa od roku 2014 predbežne uplatňujú časti dohody o pridružení a od 1. januára 2016 sa predbežne uplatňuje prehĺbená a komplexná zóna voľného obchodu (DCFTA). Za posledné dva roky sa vykonali významné kroky s politickou, technickou a finančnou podporou EÚ na stabilizáciu a modernizáciu krajiny, pričom ukrajinská vláda schválila veľké reformy, predovšetkým v oblastiach ako boj proti korupcii, nezávislosť súdnictva a verejná správa. Podpora politickej a hospodárskej stabilizácie Ukrajiny prebieha prostredníctvom makrofinančnej pomoci a programov osobitných opatrení.

EÚ je zaviazaná k politickému združovaniu a hospodárskej integrácii s Gruzínskom. Ďalej zintenzívnila svoje vzťahy s krajinou, keď v júli 2016 nadobudla účinnosť dohoda o pridružení medzi EÚ a Gruzínskom (ktorá sa predbežne uplatňuje od roku 2014), ako aj na základe prebiehajúceho preskúmania programu pridruženía medzi EÚ a Gruzínskom na obdobie rokov 2017 – 2020¹⁰ a pristúpenia Gruzínska k Zmluve o Energetickom spoločenstve v októbri 2016. Dialóg o liberalizácii vízového režimu medzi EÚ a Gruzínskom¹¹ sa preukázal ako účinný nástroj na dosahovanie pokroku v rozsiahlych reformách a pripravil pôdu na zavedenie krátkodobého bezvízového cestovania od konca marca 2017.

Vzťahy s Moldavskou republikou (ďalej len „Moldavsko“) pokračujú v rámci dohody o pridružení medzi EÚ a Moldavskom, ktorá nadobudla účinnosť v júli 2016 (ktorá sa predbežne uplatňuje od roku 2014). Prebieha revízia programu pridruženía na obdobie rokov 2017 – 2020.

Konzultácie o prioritách partnerstva sa začali s Arménskom, Azerbajdžanom a Bieloruskom.

Rokovania s Arménskom o novej komplexnej a rozšírenej dohode o partnerstve sa skončili vo februári 2017. Spolupráca EÚ s Arménskom sa zameriava na hospodárske reformy a reformy správy s cieľom posilniť odolnosť krajiny a jej inkluzívny hospodársky rozvoj. Rokovania o komplexnej dohode s Azerbajdžanom zamerané na nahradenie dohody o partnerstve a spolupráci (platná od roku 1999) sa začali vo februári 2017. EÚ je stále zaviazaná k posilnenej spolupráci s Azerbajdžanom, a to aj v oblasti hospodárskeho rozvoja, prepojenosti a podpory občianskej spoločnosti.

Na začiatku roka 2016 bola zriadená neformálna koordinačná skupina tvorená riadiacimi pracovníkmi z EÚ a Bieloruska s cieľom lepšie zohľadniť stav dvojstranných vzťahov. Konkrétne kroky Bieloruska s cieľom dodržiavať všeobecné základné slobody, zásady právneho štátu a ľudské práva vrátane uplatňovania trestu smrti zostanú naďalej kľúčové pre formovanie budúcej politiky EÚ voči Bielorusku.

¹⁰ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/associationagenda_2014_en.pdf.

¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-363_en.htm.

Päť zo šiestich východných partnerských krajín je ovplyvnených konfliktami. EÚ podporuje diplomatické úsilie s cieľom nájsť mierové riešenie konfliktu na východnej Ukrajine prostredníctvom úplného vykonávania dohôd z Minska a naďalej plne podporuje mierové riešenie konfliktov v separatistických regiónoch Južné Osetsko a Abcházsko, ako aj mierové urovnanie podnesterského konfliktu s osobitným štatútom pre Podnesterisko. EÚ takisto naďalej podporuje mierové riešenie konfliktu v Náhornom Karabachu, kde je súčasný stav neudržateľný. Konflikt nemá vojenské riešenie a je potrebné jeho čo najskoršie politické urovnanie v súlade s medzinárodným právom. EÚ naďalej plne podporuje sprostredkovateľské úsilie a návrhy spolupredsedom Minskej skupiny OBSE.

Regionálna spolupráca

Východné partnerstvo spája EÚ a šesť krajín východného susedstva s cieľom spolupracovať na otázkach spoločného záujmu. Riadi sa štyrmi prioritami stanovenými na samite v Rige¹² v roku 2015: hospodársky rozvoj a trhové príležitosti; posilnenie inštitúcií a dobrá správa vecí verejných; prepojenosť, energetická efektívnosť, životné prostredie a zmena klímy; a mobilita a medziľudské kontakty.

Na základe týchto priorít sa od roku 2016 uplatňuje prístup k východnému partnerstvu viac orientovaný na výsledky s nepretržitým zameraním na posilňovanie odolnosti štátov a spoločností. Cieľom nového strategického pracovného plánu, v ktorom sa kombinuje dvojstranná aj regionálna spolupráca, je usmerniť činnosť EÚ a šiestich krajín medzi samitami, a to zameraním sa na dvadsať cieľov do roku 2020. Každý cieľ je spojený s nástrojmi vykonávania s jasnými míľnikmi, ktoré sa majú dosiahnuť do ďalšieho samitu Východného partnerstva, ktorý sa bude konať v novembri 2017, a s cieľmi, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2020. Paralelne pokračuje činnosť v rámci Čiernomorskej synergie¹³.

Východné partnerstvo spolupracuje so spoločnosťami a s inštitúciami svojich partnerov vrátane zákonodarcov prostredníctvom Parlamentného zhromaždenia EURONEST¹⁴ a na úrovni obecnej a miestnej samosprávy prostredníctvom rámca CORLEAP¹⁵. Fórum občianskej spoločnosti Východného partnerstva a národné platformy občianskej spoločnosti prispeli k politickému dialógu na všetkých úrovniach, od Výborov pre pridruženie po činnosti v rámci panelov a platforiem vrátane ministerských stretnutí. V rámci Východného partnerstva sa usporiadalo niekoľko takýchto ministerských stretnutí, a to aj v oblasti zdravia, spravodlivosti a vnútorných záležitostí, malých a stredných podnikov (MSP), životného prostredia a zmeny klímy, digitálneho hospodárstva a výskumu a inovácie.

Účinné informovanie o politikách EÚ v regióne sa zlepšilo vďaka novej osobitnej skupine EÚ pre strategickú komunikáciu pre východ a posilneniu viditeľnosti programov spolupráce EÚ.

---

¹² http://eeas.europa.eu/archives/docs/eastern/docs/riga-declaration-220515-final_en.pdf.

¹³ Oznámenie o Čiernomorskej synergii – Nová iniciatíva regionálnej spolupráce, KOM(2007) 160 v konečnom znení z 11. apríla 2007, a spoločné vyhlásenie ministrov zahraničných vecí krajín Európskej únie a širšej čiernomorskej oblasti (Kyjev, 14. februára 2008).

¹⁴ Členovia zastupujúci Európsky parlament a členovia zastupujúci parlamenty partnerov z východnej Európy.

¹⁵ Konferencia regionálnych a miestnych samospráv krajín Východného partnerstva.

V Arménsku a Moldavsku sa navrhli kampane proti korupcii a na podporu právneho štátu. Ďalšími komunikačnými činnosťami sa propagovali konkrétne prínosy pomoci EÚ pre občanov Gruzínska, ako sú liberalizácia vízového režimu a dohody o pridružení. Na Ukrajine pomohol rámec „Spolu sme silnejší“ sprostredkovať zreteľné, súdržné poslanstvo o pomoci EÚ pre Ukrajinu.

Územná spolupráca s členskými štátmi a krajinami Východného partnerstva cez vonkajšie hranice EÚ pokračuje prostredníctvom prijatia programov cezhraničnej spolupráce na obdobie rokov 2014 – 2020¹⁶, a to programov pre pozemné hranice, pre námorné cesty a pre morské oblasti. Dosiahol sa pokrok pri posilňovaní účinného zapojenia Moldavska a Ukrajiny do makroregionálnej stratégie EÚ pre podunajskú oblasť¹⁷.

Únia pre Stredozemie spája členské štáty EÚ, krajiny južného susedstva a ďalšie krajiny regiónu Stredozemia. V preskúmaní ESP bolo uvedené, že v úsilí o regionálnu spoluprácu v južnom susedstve sa bude uprednostňovať Únia pre Stredozemie. Únii pre Stredozemie spolupredseda od roku 2012 Jordánsko, čím sa zdôrazňuje spoločná zodpovednosť tohto dôležitého fóra. Z iniciatívy VP/PK sa uskutočnili stretnutia ministrov zahraničných vecí, z ktorých posledné sa konalo v januári 2017. Únia pre Stredozemie má jedinečný potenciál spojiť v regióne všetkých príslušných partnerov a prinášať regiónu priamy prospech, predovšetkým v oblastiach zamestnanosti mladých ľudí, podnikania, životného prostredia, vody a infraštruktúry. Ilustrujú to ministerské stretnutia Únie pre Stredozemie, kde sa ministri dohodli na spoločných prioritách v kľúčových oblastiach, ako je modré hospodárstvo (november 2015)¹⁸, zamestnanosť a práca (september 2016)¹⁹ a energetika (december 2016)²⁰. Prvé ministerské stretnutie Únie pre Stredozemie o regionálnej spolupráci a plánovaní (jún 2016) vyústilo do silnejšieho záväzku partnerských krajín k rámcom regionálnej spolupráce s dôrazom na konkrétne, reálne iniciatívy a projekty. V apríli 2017 sa konalo zasadnutie ministrov krajín Únie pre Stredozemie o vode a schválila sa na ňom príprava jej programu pre vodu v tomto regióne²¹. Ministri zahraničných vecí Únie pre Stredozemie schválili 23. januára 2017 v Barcelone plán²² s konkrétnymi návrhmi na revíziu súčasných priorít a na posilnenie synergií. EÚ naďalej pracuje na usporiadaní stretnutia ministrov obchodu Únie pre Stredozemie. Bola zriadená expertná pracovná skupina pre digitálne hospodárstvo s cieľom riešiť otázky digitálneho hospodárstva na regionálnej úrovni.

EÚ takisto posilnila svoju spoluprácu s Ligou arabských štátov (LAS). V rámci strategického dialógu medzi EÚ a LAS, ktorý sa začal v novembri 2015 v Bruseli, boli k existujúcim skupinám pre boj proti terorizmu, zbrane hromadného ničenia, krízové riadenie, včasné varovanie a reakciu na krízy a humanitárnu pomoc pridané ďalšie dve pracovné skupiny – pre

¹⁶ http://eeas.europa.eu/archives/docs/enp/pdf/financing-the-enp/cbc_2014-2020_programming_document_en.pdf.

¹⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/danube/.

¹⁸ https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/sites/maritimeforum/files/2015-11-17-declaration-on-blue-economy_en_0.pdf.

¹⁹ <http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2016/09/UfM-Ministerial-Declaration-Employment-and-Labour.pdf>

²⁰ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15224-2016-INIT/en/pdf>.

²¹ www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2017/04/st08307_en17_pdf/.

²² <http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2017/01/UfM-Roadmap-23-JAN-2017.pdf>.

boj proti nadnárodnej organizovanej trestnej činnosti a medzinárodnú migráciu. Doteraz sa tieto pracovné skupiny zameriavali na politické dialógy a výmenu najlepších postupov. Na ministerskom stretnutí EÚ – LAS v Káhire v decembri 2016 bol potvrdený spoločný pracovný program, v ktorom sa kladie dôraz na činnosti spojené s krízovým riadením, občianskou spoločnosťou, ľudskými právami, diplomaciou, pozorovaním volieb a vyššou účasťou žien na hospodárskom rozvoji. VP/PK sa zúčastnila na výročnom samite LAS, ktorý sa konal v marci 2017 v Jordánsku.

Spolupráca EÚ s Organizáciou islamskej spolupráce (OIC) získala nový impulz úspešnými spoluorganizovaním zasadnutia na vysokej úrovni na tému diskriminácia moslimov a nenávisť voči nim, ktoré sa konalo v januári 2016 v New Yorku.

Výročné fórum občianskej spoločnosti južných krajín v Bruseli je od svojho začiatku v roku 2014 hlavným prvkom prebiehajúceho procesu konzultácií s občianskou spoločnosťou v rámci iniciatívy, ktorej cieľom je posilniť mechanizmus dialógov medzi občianskou spoločnosťou, EÚ a orgánmi v južnom susedstve. Vecné diskusie fóra v roku 2016 sa zameriavali na migráciu a mobilitu, obmedzovanie nerovnosti a znižovanie priestoru pre občiansku spoločnosť. Nadácia Anny Lindhovej je so svojou sieťou 42 krajín v rámci Únie pre Stredozemie, kam patrí 5 000 organizácií občianskej spoločnosti, naďalej hlavným prostredníkom EÚ vo veciach medzikultúrneho dialógu a podpory vzájomného porozumenia.

EÚ podporila vytvorenie výnimočnej medzinárodnej iniciatívy vedeckej diplomacie SESAME²³, ktorá má sídlo v Jordánsku a ktorá je koncipovaná ako iniciatíva vedy za mier. Táto iniciatíva je prvým významným medzinárodným výskumným strediskom na Blízkom východe. Zahŕňa aj krajiny mimo regiónu susedstva (Bahrajn, Irán, Pakistan a Turecko).

Značný pokrok sa dosiahol aj založením partnerstva pre výskum a inováciu v oblasti Stredozemia (PRIMA), ktorého cieľom je vyvíjať inovatívne riešenia pre udržateľné hospodárenie s vodami a potravinársku výrobu.

EÚ sa takisto so záujmom zúčastňuje na iných formách regionálnej spolupráce a podnecuje ich, najmä v južnom susedstve, kde je regionálna spolupráca obmedzená. EÚ sa v tomto ohľade zúčastňuje na rôznych formátoch dialógu 5+5²⁴ a je silným zástancom posilnenej spolupráce medzi krajinami Maghrebu.

EÚ okrem toho spolupracuje so všetkými africkými štátmi vrátane krajín severnej Afriky v rámci spoločnej stratégie EÚ a Afriky²⁵ a prostredníctvom svojej spolupráce s Africkou úniou. Komisia a vysoká predstaviteľka nedávno prijali spoločné oznámenie²⁶ s cieľom dodať strategickému partnerstvu s Afrikou nový impulz.

EÚ celkovo pracuje na zlepšení strategickej komunikácie a na rozvoji stratégií prispôbených príjemcom na východe, ako aj na juhu. Konkrétne program OPEN²⁷ prispieva

²³ Synchrotrónové žiarenie pre experimentálnu vedu a aplikácie na Blízkom východe.

²⁴ Tento formát zahŕňa päť krajín zo severného pobrežia (Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Malta a Portugalsko) a päť krajín z južného pobrežia Stredozemného mora (Alžírsko, Líbya, Maroko, Mauritánia a Tunisko).

²⁵ http://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/eas2007_joint_strategy_en.pdf

²⁶ JOIN(2017) 17 final zo 4. mája 2017.

²⁷ Program susedstva OPEN (OPEN Neighbourhood Programme) sa začal v novembri 2015.

k cielenejším komunikačným činnostiam používaním pravidelných prieskumov verejnej mienky a zameraním oznamov v krajinách ESP prostredníctvom kampaní v sociálnych médiách, medziľudských kontaktov a odbornej prípravy v oblasti médií. Používanie kultúry ako nástroja verejnej diplomacie takisto prispeje k tomu, aby bola EÚ viditeľnejším a silnejším globálnym aktérom v susedstve.

3. POKROK V OBLASTI KĹÚČOVÝCH PRIORÍT

Celkovým cieľom revidovanej ESP je podporovať stabilizáciu európskeho susedstva a jeho odolnosť. Dosahuje sa to prostredníctvom cielených opatrení, ktoré odrážajú prioritné oblasti záujmu EÚ, ako sa uvádza v preskúmaní: dobrá správa vecí verejných, demokracia, právny štát a ľudské práva; hospodársky rozvoj pre stabilizáciu; bezpečnosť; a migrácia a mobilita.

S partnermi existuje spoločné porozumenie, že osobitná pozornosť sa musí venovať reformám, ktoré posilňujú kľúčové verejné služby a odolnosť spoločností a komunít pri prispôsobovaní sa rýchlym zmenám a vonkajším tlakom. Tieto reformy takisto EÚ umožňujú priniesť konkrétne výhody občanom, napríklad prostredníctvom liberalizácie vízového režimu, podpory vytvárania príležitostí a pracovných miest pre mladých ľudí a zvýšenej pružnosti pri riešení hospodárskych a obchodných vzťahov jednotlivých krajín s EÚ.

Dobrá správa vecí verejných, demokracia, právny štát a ľudské práva

Vlastná stabilita EÚ je založená na dobrej správe vecí verejných, demokracii, právnom štáte a ľudských právach a podpora reforiem v týchto oblastiach je kľúčová pre cieľ stabilizácie v rámci ESP. EÚ podporuje úsilie presadzovať právny štát a demokratické hodnoty vrátane reformy a nezávislosti súdництва, boja proti korupcii, ochrany ľudských práv, základných slobôd a dialógu s občianskou spoločnosťou. Tieto otázky majú popredné miesto v diskusiách o prioritách partnerstva a revidovaných programoch pridruženia. EÚ prostredníctvom politického dialógu naďalej spolupracuje s partnermi pri presadzovaní dodržiavania medzinárodných záväzkov v oblasti ľudských práv.

V niektorých krajinách ESP sa konali voľby. Väčšina sa konala v súlade s platnými medzinárodnými normami pre demokratické a transparentné voľby. V Egypte sa inštitucionálne kroky plánované v pláne na prechodné obdobie ukončili koncom roka 2015, keď sa konali parlamentné voľby. Volebná pozorovateľská misia EÚ posúdila parlamentné voľby v Jordánsku ako transparentné a dobre zorganizované²⁸. EÚ dôsledne podporuje vývoj volebného systému Jordánska a vo februári 2017 schválila program, v rámci ktorého poskytne 15 miliónov EUR²⁹ na ďalšie posilnenie demokratickej správy. Misia expertov na voľby EÚ sprevádzala parlamentné voľby, ktoré sa konali v októbri 2016 v Maroku a ktoré boli

²⁸ https://eeas.europa.eu/election-observation-missions/eom-jordan-2016_en/16317/European%20Union%20Election%20Observation%20Mission%20to%20Jordan%20presents%20its%20final%20report%20including%20recommendations%20for%20further%20improvement%20of%20elections

²⁹ https://eeas.europa.eu/delegations/jordan/20411/european-union-supports-jordan-political-and-environmental-reforms-eu115-million_en.

posúdené ako ďalší krok vpred pri konsolidácii programu reforiem, ktorý Maroko vykonáva od roku 2011³⁰. Parlamentné voľby v Gruzínsku zhodnotila volebná pozorovateľská misia OBSE – ODIHR (Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe/Úrad pre demokratické inštitúcie a ľudské práva) kladne ako pluralitné, dobre zorganizované a vo všeobecnom súlade so základnými slobodami³¹. Medzinárodná volebná pozorovateľská misia pre parlamentné voľby v Bielorusku v septembri 2016 zaznamenala ochotu zapojiť sa do volebnej reformy a vzala na vedomie prvé kroky, ktoré Bielorusko podniklo pri riešení niektorých dlhodobo nevyriešených otázok, avšak niekoľko kľúčových odporúčaní OBSE/ODIHR a Benátskej komisie zostáva nedoriešených. Svedčí to o potrebe komplexnej volebnej reformy ako súčasť širšieho demokratického procesu.

V mnohých susedných krajinách pretrvávajú nedostatky týkajúce sa právneho štátu, korupcie a nedostatočnej a nezodpovednej administratívnej kapacity, čo bráni hospodárskemu a politickému rozvoju na východe aj na juhu.

Komisia v úzkej spolupráci s OECD/SIGMA v roku 2016 vyvinula zásady reformy verejnej správy, ktoré sa majú použiť ako referenčný rámec pre tie krajiny ESP, ktoré sa zaviazali reformovať svoje verejné správy v súlade s medzinárodne uznávanými zásadami a postupmi dobrej správy vecí verejných.

Okrem reformy verejnej správy vykonali Tunisko, Gruzínsko a Ukrajina s podporou EÚ zásadné reformy v oblasti sektora spravodlivosti, právneho štátu a boja proti korupcii. Tunisko stanovilo plány na ďalšie zlepšenia v oblasti správy vecí verejných (predovšetkým reforma verejnej správy a boj proti korupcii) v päťročnom pláne rozvoja (na obdobie rokov 2016 – 2020). Gruzínsko zintenzívnilo úsilie v boji proti drobnej korupcii balíkom reforiem v oblasti súdnictva. Na Ukrajine sa začali realizovať rozsiahle programy na podporu decentralizácie, reformy verejnej správy, boja proti korupcii a právneho štátu, a to aj prostredníctvom pomoci skupiny na podporu Ukrajiny a poradnej misie EÚ pre reformu sektora civilnej bezpečnosti. V Moldavsku bolo v roku 2016 prijatých niekoľko zákonov na reformu sektora spravodlivosti, ako aj zákonov týkajúcich sa reformy verejnej správy a boja proti korupcii, pričom ich vykonávanie stále prebieha. V Arménsku bol v roku 2017 ratifikovaný nový vládny program reformy verejnej správy, zatiaľ čo v Azerbajdžane sa zintenzívňujú činnosti na podporu zásad verejnej správy. Alžírsko, Maroko a Tunisko sa zapájajú do modernizácie riadenia verejných financií. V Libanone bolo zvolením prezidenta a vytvorením vlády prekonané dlhé obdobie patovej politickej situácie, nedostatky v transparentnosti a efektívnosti vládnych inštitúcií však pretrvávajú, predovšetkým pokiaľ ide o korupciu. V máji 2016 sa úspešne konali voľby do orgánov územnej samosprávy a parlamentné voľby sa dosiaľ neuskutočnili. EÚ pokračuje vo svojej intenzívnej spolupráci s Izraelom v širokej škále sektorov. Plný potenciál tejto spolupráce je však závislý od pokroku v mierovom procese na Blízkom východe. EÚ značne investovala do toho, aby palestínska samospráva podporovala kľúčové reformy, predovšetkým v oblasti správy, fiškálnej konsolidácie a regulačného rámca. Pokračujúca okupácia a rozdelenie medzi Predjordánskom a Gazou ostáva prekážkou budovania štátu v Palestíne.

---

³⁰ https://www.ecoi.net/file_upload/1226_1481615902_morocco-elections.pdf.

³¹ <http://www.osce.org/odihr/elections/georgia/273226>.

Za posledné dva roky sa výrazne zhoršila situácia v oblasti ľudských práv v dôsledku ozbrojených konfliktov v Líbyi, Sýrii a na východnej Ukrajine, protiprávnej anexie Krymu a Sevastopolu Ruskom a teroristických útokov. Protidemokratické trendy v niektorých krajinách viedli k potlačeniu základných slobôd, prenasledovaniu obhajcov ľudských práv a oslabeniu demokratických inštitúcií. EÚ tieto trendy, ktoré sa vyskytovali v popredí jej politických dialógov na dvojstrannej úrovni a na viacstranných fórach, naďalej podrobne monitoruje a udržiava pravidelný kontakt s organizáciami pre ľudské práva a obhajcami ľudských práv. Európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR) zostáva aj v najzložitejších prostrediach rozhodujúcim nástrojom na poskytovanie neustálej podpory jednotlivým obhajcom ľudských práv, ako aj organizáciám občianskej spoločnosti, ktoré sa venujú ľudským právam a demokratizácii. Takisto bola obnovená finančná podpora EÚ pre Európsku nadáciu na podporu demokracie (EED) s cieľom poskytovať pomoc organizáciám na obhajobu práv a jednotlivcom v krajinách, v ktorých sa podpora ľudských práv stala zložitou.

V roku 2016 začala EÚ uplatňovať prístup založený na právach, ktorý zahŕňa všetky ľudské práva, slúži ako jedna z usmerňujúcich zásad finančnej pomoci v rámci nástroja európskeho susedstva a je príležitosťou účinnejšie presadzovať ochranu ľudských práv a základných slobôd.

Spolupráca s organizáciami občianskej spoločnosti je základnou súčasťou vzťahov EÚ so všetkými krajinami ESP. EÚ neprestala bojovať proti zmenšovaniu priestoru pre aktívne zapojenie občianskej spoločnosti v celom susedstve a presadzuje práva na slobodu prejavu a združovania, aby posilnila dynamickú a odolnú občiansku kultúru. EÚ dosahuje pokrok vo svojej politike oslovit' menšie a novšie organizácie vrátane tých, ktoré sú mimo hlavných miest, a vykonáva plány spolupráce s občianskou spoločnosťou³². Iniciatívy partnerstva s občianskou spoločnosťou sa teraz vykonávajú prostredníctvom kompletných programov prebiehajúcich na juhu aj na východe a sú zamerané na mládežnícke organizácie a politické skupiny. V Tunisku sa pravidelne konzultuje s dynamickou občianskou spoločnosťou v nadväznosti na inštitucionálne schôdze a rokovania o prehĺbenej a komplexnej zóne voľného obchodu, partnerstve v oblasti mobility a iných otázkach. V Gruzínsku, Jordánsku, Libanone a Maroku EÚ oslovila ešte väčšiu škálu aktérov v politickej, sociálnej a kultúrnej oblasti a oblasti ľudských práv. V Egypte je podpora občianskej spoločnosti stredobodom dvojstrannej pomoci EÚ vzhľadom na úlohu, ktorú môžu zohrávať nezávislé organizácie občianskej spoločnosti, pokiaľ ide o prispievanie k udržateľnej stabilite a bezpečnosti. EÚ má veľmi úzku a dobrú spoluprácu s dobre rozvinutou občianskou spoločnosťou na Ukrajine. Sú stanovené osobitné ciele v súvislosti so zvyšujúcou sa kapacitou organizácií občianskej spoločnosti s cieľom začať politický dialóg s národnými vládami a EÚ a zvýšiť tak kvalitu štruktúrovaného dialógu s fórom občianskej spoločnosti Východného partnerstva jej národnými platformami.

V roku 2017 sa začala iniciatíva Young Mediterranean Voices (Mladé hlasy zo Stredozemia) vychádzajúca z programu Young Arab Voices (Mladé arabské hlasy) a rozšírila svoj dosah,

---

³² <https://europa.eu/capacity4dev/public-governance-civilsociety/minisite/eu-country-roadmaps-engagement-civil-society-introduction>.

aby zahrnula krajiny EÚ, ako aj krajiny v južnom susedstve. Táto sieť pod záštitou nadácie Anny Lindhovej spája mladých učiteľov, novinárov, sociálnych podnikateľov a mierových a demokratických aktivistov. Cieľom programu je odborná príprava mladých lídrov, pokiaľ ide o zručnosti v diskusiách a pri obhajovaní názorov, ktorá ich má pripraviť na aktívnu účasť v iniciatívach zameraných na tvorbu politik a na politickom živote.

Regionálna spolupráca v oblasti právneho štátu a dobrej správy vecí verejných do istej miery posilnila občianske spoločnosti v južnom susedstve so zameraním na rodovú rovnosť a integráciu národnostných menšín.

Vykonávanie akčného plánu pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020³³ viedlo k povinnej analýze rodovej rovnosti všetkých návrhov projektov a k zaradeniu aspektu rodovej rovnosti do všetkých priorít partnerstva, programov pridruženia a správ o jednotlivých krajinách. Hľadisko rodovej rovnosti je začlenené do dokumentu „EaP 20 deliverables for 2020“ (20 výstupov Východného partnerstva v roku 2020).

V mechanizme nástroja európskeho susedstva založenom na stimuloch³⁴ (zastrešujúci program) sa uznáva osobitný záväzok k politickej reforme. Rozpočtové prostriedky na rok 2016 boli pridelené na základe posúdenia pokroku 14 krajín³⁵ pri budovaní pevnej a udržateľnej demokracie. Na vykonávanie v roku 2016 boli Gruzínsku, Tunisku a Ukrajinu pridelené dodatočné finančné prostriedky, ktoré boli použité na zvýšenie podpory na prioritné činnosti vrátane reformy verejnej správy, boja proti korupcii, zásad právneho štátu a podpory občianskej spoločnosti.

Hospodársky rozvoj pre stabilizáciu

Udržateľný hospodársky rozvoj je základom pre stabilizáciu a posilnenie schopnosti krajín európskeho susedstva riešiť niektoré výzvy, ktoré sú aj v záujme EÚ – od migračných tokov po radikalizáciu, sociálnu nestabilitu a naliehavú potrebu poskytnúť pozitívnu perspektívu pre rastúce a prevažne mladé obyvateľstvo. Cieľom spolupráce v tejto oblasti je podporiť podnikanie a vytvoriť atraktívne podnikateľské prostredie najmä pre MSP, rozvíjať ľudský kapitál prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy, zabezpečiť transparentné trhové podmienky, podporovať rozvoj digitálneho hospodárstva a primeranú infraštruktúru – všetky tieto oblasti sú základom pre rast a vytváranie pracovných miest.

Pokiaľ ide o domáce podnikateľské prostredie, EÚ v októbri 2016 spolu s OECD začala spoločný program na podporu investícií v Stredozemí³⁶, ktorým sa podporuje politický dialóg a iniciatívy na podporu úsilia vlád partnerských krajín, pokiaľ ide o investičné a podnikateľské prostredie. To prináša ľuďom výhody prostredníctvom hospodárskeho rastu vedeného obchodom, širšieho výberu produktov a služieb vyššej kvality za nižšie náklady pre podniky a spotrebiteľov, pričom dôsledkom je nielen väčší dovoz, ale aj rozvinutejší domáci

³³ <https://europa.eu/capacity4dev/public-gender/minisite/eu-gender-action-plan-2016-2020>.

³⁴ Článok 4 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 232/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj európskeho susedstva.

³⁵ Sýria nebola zahrnutá do posúdenia za rok 2016 a Izrael sa nezúčastňuje na zastrešujúcom programe.

³⁶ <https://www.oecd.org/investment/Promoting-Investment-in-the-Mediterranean-EN.pdf>

trh a lepšie vývozné príležitosti. Zlepšenie súdництва v obchodných veciach a alternatívneho riešenia sporov, prehĺbenie sociálneho dialógu a zlepšenie schopnosti verejnej správy poskytovať služby takisto prispejú k lepšiemu podnikateľskému prostrediu.

Vytvorenie a zavedenie prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu (DCFTA) s Gruzínskom, Moldavskom a Ukrajinou otvára nové obchodné a investičné príležitosti a stabilnejší operačný rámec pre spoločnosti z EÚ a z regiónu. EÚ je najväčším obchodným partnerom pre všetkých troch partnerov DCFTA. Podiel EÚ na celkovom obchode troch partnerov v rámci DCFTA v posledných rokoch rastie a v roku 2016 dosahoval 55 % v prípade Moldavska, 41 % v prípade Ukrajiny a 30 % v prípade Gruzínska. EÚ je aj najväčší obchodný partner Azerbajdžanu, kde podiel EÚ predstavuje 47 % z celového obchodu, a Arménska, kde predstavuje 26 %. EÚ je aj druhým najvýznamnejším obchodným partnerom Bieloruska s podielom 25 %³⁷.

V apríli 2016 EÚ udelila dodatočnú bezcolnú kvótu na olivový olej dovezený z Tuniska v rokoch 2016 a 2017³⁸. Toto autonómne obchodné opatrenie bolo okamžitou reakciou Únie po teroristických útokoch v roku 2015 v Tunisku na podporu jeho hospodárstva, zníženie migračného tlaku a sociálne nepokoje. Prebiehajú rokovania o DCFTA medzi EÚ a Tuniskom. Podpora EÚ pre poľnohospodársky sektor bola poskytnutá aj v Gruzínsku, Moldavsku a Arménsku. V septembri 2016 Komisia prijala návrh nariadenia o zavedení dočasných autonómnych obchodných opatrení pre Ukrajinu³⁹.

V prístupe EÚ k jednotlivým partnerom v rámci ESP sa odráža úroveň záväzku jednotlivých krajín k obnovenému partnerstvu s EÚ.

V júli 2016 sa EÚ dohodla na zjednodušených pravidlách pôvodu⁴⁰ pre vývoz veľkej škály výrobkov z Jordánska na obdobie 10 rokov podliehajúcim preskúmaniu v polovici trvania, čím poskytla pracovné príležitosti pre jordánskych aj sýrskych utečencov.

Viacere iniciatívy týkajúce sa stratégií hospodárskej modernizácie a podnikania sa zameriavajú na podporu MSP prostredníctvom iniciatívy EÚ pre finančné začlenenie na juhu a iniciatívy EU4Business na východe. Začali sa nové regionálne opatrenia na posilnenie väzieb medzi inštitúciami EÚ a inštitúciami podporujúcimi podnikanie na východe a na juhu a na podporu sociálneho podnikania ako inovatívneho faktora pri vytváraní pracovných miest, najmä medzi mladými ľuďmi. EÚ poskytla na východe aj na juhu množstvo príležitostí pre celý rad MSP a spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou. Táto pomoc sa poskytuje prostredníctvom medzinárodných finančných inštitúcií (IFI) a rozvojových inštitúcií členských štátov v rámci investičného nástroja európskej susedskej politiky (NIF). EÚ v spolupráci s finančnými inštitúciami prijala významné programy na pomoc MSP v Gruzínsku, na Ukrajine, v Moldavsku, v Tunisku a v Maroku s cieľom riešiť problémy spojené s technickou pripravenosťou, konkurencieschopnosťou a integráciou hodnotového reťazca v rámci užšej obchodnej spolupráce vrátane kľúčových sektorov poľnohospodárstva

---

³⁷ Údaje zo štatistiky ComTrade z roku 2016.

³⁸ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/SK/1-2015-460-SK-F1-1.PDF>.

³⁹ COM(2016) 631 final z 29. septembra 2016.

⁴⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016D1436&from=EN>.

a výroby. V Maroku sú tieto finančné nástroje doplnkové k programu zeleného rastu a konkurencieschopnosti, ktorý sa zameriava najmä na MSP a na zlepšenie podnikateľského prostredia. Pokiaľ ide o Egypt, EÚ prijala v roku 2016 nový program s názvom Nástroj EÚ pre inkluzívny rast a vytváranie pracovných miest⁴¹, ktorý je financovaný prostredníctvom NIF. V Líbyi zvyšujú zamestnateľnosť mladých ľudí on-line zariadenia na odbornú prípravu v spolupráci s národným strediskom pre MSP.

Medzi krajinami Východného partnerstva bol kladený väčší dôraz na združovanie prúdov spolupráce v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti mladých ľudí. Nedávno prijatý program EU4Youth sa zaoberá zamestnateľnosťou mladých ľudí a znevýhodnených mladých ľudí na východe, ako aj aktívnou účasťou mladých ľudí v spoločnosti a hospodárstve rozvíjaním zručností potrebných na trhu práce a ich podporou pri príprave na vedúce pozície a podnikanie. V Azerbajdžane EÚ pomáha modernizovať systémy odborného vzdelávania a prípravy (OVP) a zlepšiť ich prepojenie s potrebami trhu práce. V Gruzínsku, Moldavsku a Arménsku EÚ naďalej podporuje rozvoj vidieka a udržateľné poľnohospodárstvo prostredníctvom tretej fázy programu európskeho susedstva pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (ENPARD). S cieľom rozvíjať digitálne hospodárstvo⁴² sa krajiny Východného partnerstva v roku 2016 dohodli, že zamerajú svoju digitálnu spoluprácu na šesť prioritných tém: legislatívny rámec (tele)komunikácií; dôvera a kybernetická bezpečnosť; digitálne zručnosti; inovácie informačných a komunikačných technológií a začínajúce podniky; elektronické obchodovanie vrátane elektronického obchodu, elektronické colníctvo a elektronická logistika; elektronické zdravotníctvo. Pre každú z týchto tém boli vytvorené regionálne siete Východného partnerstva a boli vypracované akčné plány na roky 2017 – 2020.

Pokračovala práca na vykonávaní politiky regionálneho rozvoja v partnerských krajinách Východného partnerstva. Napríklad Moldavsko prijalo v roku 2016 novú viacročnú národnú stratégiu pre regionálny rozvoj na roky 2016 – 2020⁴³ a rovnako aj Arménsko na roky 2016 – 2025⁴⁴. Na juhu sú kľúčové prvky transformácie v Tunisku decentralizácia a regionalizácia. Medzi dôležité zmeny v roku 2016 v uvedenej oblasti patrí vytvorenie ministerstva miestnych záležitostí a životného prostredia⁴⁵, ako aj prijatie nového plánu územného rozvoja na rok 2016⁴⁶.

Vzhľadom na veľký podiel mladých ľudí v celkovom obyvateľstve na juhu je prioritou sektor vzdelávania. Programy OVP sa podporujú v Jordánsku, Maroku, Alžírsku, Egypte a Tunisku. V decembri 2016 EÚ a Tunisko začali činnosť v oblasti partnerstva pre mládež s osobitným zameraním na vzdelávanie, odbornú prípravu, zamestnanosť a mobilitu. Sektory primárneho

---

⁴¹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/c_2016_6633_egypt_aap_2016_part_2_aap_2017_part_1_annex_1.pdf.

⁴² <https://europa.eu/capacity4dev/file/30742/download?token=r01Vw6AD>.

⁴³ http://particip.gov.md/public/files/Moldova_2020_ENG1.pdf.

⁴⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/armenia_development_strategy_for_2014-2025.pdf.

⁴⁵ Ministre des affaires locales et de l'environnement.

⁴⁶ <http://www.tunisia2020.com/plan-2016-2020/>.

a sekundárneho vzdelávania sú podporované mechanizmom PEGASE⁴⁷, ako aj príspevkom EÚ k UNRWA⁴⁸ v Palestíne.

Spolupráca v otázkach vzdelávania a mládeže sa podporuje prostredníctvom programu Erasmus+. Len prostredníctvom projektov v roku 2016 sa podporí 4 900 študentov a akademických pracovníkov z južného Stredozemia a 4 100 študentov a akademických pracovníkov z krajín Východného partnerstva, aby študovali, vyučovali alebo pokračovali v odbornej príprave v Európe (zatiaľ čo 2 400 Európanov sa presunie do susedných krajín do príslušných krajín južného Stredozemia a 1 900 do krajín Východného partnerstva). Prostredníctvom 57 nových projektov budovania kapacít sa ďalej podporuje modernizácia systémov vysokoškolského vzdelávania a univerzít v susedných krajinách.

V roku 2016 sa na projektoch neformálneho vzdelávania, ako sú výmeny, odborná príprava a dobrovoľníctvo, zúčastnilo približne 8 900 mladých ľudí a pracovníkov s mládežou zo susedných krajín (6 700 z Východného partnerstva a 2 200 z krajín južného Stredozemia).

V rámci projektu EU4Youth sa zaviedol projekt s názvom Eastern Partnership Youth Window na budovanie kapacít mládežníckych organizácií v oblasti občianskej angažovanosti a podnikania v rámci programu Erasmus+. Projekt Youth Window sa podobne začal aj v Tunisku.

Výskum a inovácie sa v roku 2016 posilnili začatím iniciatívy EU4Innovation s cieľom ponúknuť jediný viditeľný rámec pre všetky činnosti EÚ na podporu posilnenia inovačných kapacít krajín Východného partnerstva. Banky na Ukrajine a v Gruzínsku podpísali v rámci programu Európskej investičnej banky InnovFin dve dohody, ktoré sú obe v hodnote 50 miliónov EUR a ktorými sa poskytujú záruky za úvery pre inovačné podniky.

Okrem programu Erasmus+ aj účasť na programoch Kreatívna Európa (pre Gruzínsko, Moldavsko, Ukrajinu a Tunisko), COSME⁴⁹ a Horizont 2020 vrátane akcií Marie Skłodowska-Curie otvára nové možnosti spolupráce pre štátne správy, podniky, univerzity, subjekty kultúrneho a audiovizuálneho sektora, odborníkov, mladých ľudí, študentov a výskumných pracovníkov. Iniciatíva EaP Connect umožňuje výskumným pracovníkom a študentom vo Východnom partnerstve virtuálne spolupracovať s kolegami vo vyše 10 000 výskumných a vzdelávacích zariadeniach v Európe. Program pre kultúru a tvorivosť vo Východnom partnerstve poskytuje významnú podporu budovania kapacít na rozvoj a profesionalizáciu kultúrneho sektora v krajinách Východného partnerstva. Tunisko, Gruzínsko a Arménsko sa v roku 2016 zapojili do programu Horizont 2020 (pridali sa k Moldavsku, Ukrajine a Izraelu). Arménsko sa v januári 2016 zapojilo do programu COSME a Ukrajina vo februári 2017 ratifikovala dohodu o COSME. Ukrajina sa navyše zapojila do výskumného a vzdelávacieho programu Euratom.

Aktivity na budovanie kapacít v oblasti inteligentnej špecializácie, ktoré Európska komisia začala v roku 2016 spolu s Tuniskom, Moldavskom a Ukrajinou, majú veľký potenciál

---

⁴⁷ Mécanisme Palestino-Européen de Gestion de l'Aide Socio-Economique: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-08-94_en.htm.

⁴⁸ Agentúra Organizácie Spojených národov pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov.

⁴⁹ Európsky program pre malé a stredné podniky.

podporiť hospodársky rozvoj založený na inováciách v partnerských krajinách ESP a pokračovať aj v roku 2017.

Energetická bezpečnosť je kľúčom k politickej a sociálnej stabilite v susedstve a EÚ preto aktívne podporuje najmä využívanie energie z obnoviteľných zdrojov a energetickú efektívnosť. EÚ rozširuje koordináciu s medzinárodnými finančnými inštitúciami prostredníctvom cielených opatrení, a to aj v oblasti energetickej efektívnosti, v niekoľkých pilotných krajinách (Tunisko, Gruzínsko a Ukrajina), v ktorých bude finančnú pomoc sprevádzať regulačná reforma. EÚ pokračovala v rozvíjaní energetického strategického partnerstva s Alžírskom. V tejto súvislosti sa v roku 2016 uskutočnilo v Alžíre úspešné podnikateľské fórum o energii medzi EÚ a Alžírskom a začal sa nový projekt spolupráce na podporu energií z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti⁵⁰. V Egypte EÚ prispela k financovaniu najväčšej veternej farmy na svete a v Maroku k financovaniu najväčšej solárnej elektrárne na svete. V Jordánsku EÚ financovala dve pilotné zariadenia, jedno na výrobu veternej energie a jedno na výrobu koncentrovanej slnečnej energie.

Vzájomná prepojenosť a energetická efektívnosť sú jednou zo štyroch priorít samitu v Rige a je na ne pridelených 38 % regionálnych fondov. EÚ v novembri 2016 podpísala s Ukrajinou memorandum o porozumení o strategickom energetickom partnerstve, ktorého cieľom je rozšírenie spolupráce vo všetkých prioritných oblastiach, na ktoré sa vzťahuje energetická únia, a integrácia ukrajinského trhu s energiou bližšie k európskemu trhu s energiou. Dosiahol sa aj pokrok v posilňovaní energetických prepojení medzi Moldavskom a Rumunskom, a to podpísaním dohôd o pôžičke na vybudovanie plynovodu Ungheni – Kišiňov a dokončením štúdie uskutočniteľnosti prepojení elektrickej energie. V Gruzínsku a Azerbajdžane pokračujú práce na rozširovaní plynovodu v Zakaukazsku, ktorý predstavuje prvú časť južného koridoru zemného plynu do EÚ.

Nový program EU4Energy, ktorý sa začal v júni 2016, sa zameriava na energetickú bezpečnosť, udržateľnú energiu a rozvoj trhu, ktoré spájajú východné susedstvo so Strednou Áziou. Fond partnerstva východnej Európy pre energetickú efektívnosť a životné prostredie (Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership fund; E5P) bol geograficky rozšírený mimo Ukrajiny a Moldavska do Arménska, Gruzínska a naposledy do Bieloruska.

Ministri energetiky Únie pre Stredozemie prijali v decembri 2016 vyhlásenie o energii⁵¹, ktorým sa podporuje integrácia energií z obnoviteľných zdrojov, podporuje zavádzanie a rozširovanie riešení energetickej efektívnosti, posilňuje energetickú bezpečnosť, podporujú energetické prepojenia, investície a budovanie kapacít prostredníctvom troch tematických platforiem, ktoré sa vzťahujú na prioritné oblasti politiky, a to plynárenstvo, integráciu trhov s elektrickou energiou a energiu z obnoviteľných zdrojov a energetickú efektívnosť.

Táto spolupráca v oblasti energetiky je úzko spojená s prácou v oblasti zmeny klímy. Opatrenia týkajúce sa životného prostredia pokračujú na základe politického dialógu a sú podporované prebiehajúcimi dvojstrannými projektmi (väčšinou prostredníctvom twinningu, technickej pomoci, TAIEX a NIF) a regionálnymi programami. Väčšina krajín ESP podpísala

---

⁵⁰ http://portail.cder.dz/IMG/article_PDF/article_a5786.pdf.

⁵¹ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15224-2016-INIT/en/pdf>.

Parížsku dohodu o zmene klímy a mnohé ju v roku 2016 a na začiatku roka 2017 ratifikovali. Napriek niektorým iniciatívam v tejto oblasti zostávajú reformy roztrieštené a politická vôľa na vysokej úrovni, pokiaľ ide o zabezpečenie odolnosti v súvislosti s vplyvmi zmeny klímy, je naďalej slabá. EÚ a Maroko úzko spolupracovali v súvislosti s prípravou dvadsiateho druhého zasadnutia Konferencie zmluvných strán (COP 22) Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy, ktoré sa konalo v novembri 2016 v Marrákeši.

Pokiaľ ide o dopravu a prepojenosť, v júni 2016 sa dosiahla dohoda na vysokej úrovni medzi EÚ a ministrami z krajín Východného partnerstva o orientačných mapách na rozšírenie základnej siete TEN-T na krajiny Východného partnerstva a v súčasnosti prebiehajú príslušné postupy. Cieľom je zabezpečiť potrebnú koordináciu, normalizáciu a stanovenie priorít veľkých investícií do tejto základnej dopravnej siete, a to vrátane malých projektov zameraných na odstránenie prekážok. Ďalším kľúčovým sektorom spolupráce je bezpečnosť cestnej premávky v regióne ESP. EÚ a ministri partnerských krajín zo Stredozemia vo vyhlásení vydanom v júni 2016⁵² privítali technickú prácu vykonanú na orientačných mapách na rozšírenie siete TEN-T do regiónu Stredozemia.

V krajinách východnej Európy prebiehajú projekty technickej pomoci v oblasti námornej bezpečnosti a ochrany, ktoré vykonáva Európska námorná bezpečnostná agentúra. Európska agentúra pre bezpečnosť letectva poskytuje pomoc v oblasti civilného letectva, bezpečnosti a zabezpečenia. Na týchto projektoch sa zúčastňujú aj Turecko, Irán a niektoré krajiny Strednej Ázie. EÚ uzatvorila dohody o leteckej doprave s Moldavskom a Gruzínskom. Na juhu sa realizujú projekty regionálnej technickej pomoci v oblasti námornej bezpečnosti, leteckej bezpečnosti, cestnej dopravy, železničnej dopravy, mestskej dopravy a logistiky. Komplexné dohody o leteckej doprave uzavreté medzi EÚ a Marokom, Izraelom, Jordánskom – a v procese rokovania s Tuniskom – prispievajú k podpore udržateľného sociálno-ekonomického rozvoja a prepojenosti.

EÚ s partnermi v rámci ESP spolupracuje na podpore reforiem v oblasti zdravia, posilnení systémov zdravotnej starostlivosti a zabezpečení všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti, čo posilní spoločenskú súdržnosť a prispeje k hospodárskemu rastu.

Bezpečnosť

Východné a južné regióny trpia aktívnymi aj zmrazenými konfliktmi s výraznými stratami na životoch, veľkým počtom vnútorne vysídlených osôb a utečencov a ďalekosiahlou hospodárskou a politickou neistotou. Terorizmus, násilný extrémizmus a rôzne formy organizovanej trestnej činnosti postihujú EÚ aj jej susedstvo. Z tohto dôvodu je zvýšenie bezpečnosti spoločným cieľom relevantným pre všetky krajiny ESP.

V oblasti krízového riadenia a reakcie boli na Ukrajine, v Gruzínsku, Moldavsku, Palestíne a Líbyi nasadené viaceré civilné misie SBOP a hraničné podporné misie, ktoré sa finančne podporujú zo strany členských štátov EÚ alebo z trustových fondov SBOP. Na Ukrajine EÚ poskytla približne dve tretiny rozpočtu, ako aj pozorovateľov osobitnej pozorovateľskej misie

---

⁵² <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10226-2016-INIT/en/pdf>.

na Ukrajine (čo zahŕňa individuálne príspevky poskytnuté členskými štátmi EÚ). Poradná misia EÚ pre reformu sektora civilnej bezpečnosti (EUAM Ukraine) poskytuje Ukrajine strategické poradenstvo o rozvoji účinných, udržateľných a zodpovedných bezpečnostných služieb s cieľom posilniť odolnosť krajiny a právny štát. Policajná misia Európskej únie na palestínskych územiach (EUPOL COPPS) prispela k výraznejšiemu zapojeniu EÚ do podpory bezpečnostných síl palestínskej samosprávy, čo prispelo aj k uľahčeniu dialógu a budovaniu dôvery v otázkach bezpečnosti medzi palestínskou samosprávou a izraelskými bezpečnostnými orgánmi. Od prijatia preskúmania ESP vyše 2 000 zamestnancov z krajín Východného a Južného partnerstva absolvovalo všeobecnú a špecializovanú odbornú prípravu pod vedením Európskej akadémie bezpečnosti a obrany v oblasti SBOP, reformy sektora bezpečnosti, budovania mieru a ochrany civilného obyvateľstva. Ukrajina, Gruzínsko a Moldavsko sa zúčastňujú na misiách/operáciách SBOP EÚ s finančnou podporou členských štátov EÚ. V spoločnom vyhlásení z roku 2016⁵³ sa EÚ a NATO zaviazali zintenzívniť spoluprácu a koordináciu prostredníctvom súboru konkrétnych opatrení, ktorými sa snažia podporiť úsilie partnerov budovať kapacity v krajinách východného a južného susedstva a posilniť ich odolnosť. EÚ posilnila spoluprácu s partnermi v rámci ESP v súvislosti s hybridnými hrozbami a identifikáciou a poskytovaním podporných opatrení na ich zmiernenie. Alžírsko podpísalo s EÚ administratívnu dohodu o civilnej ochrane s cieľom zlepšiť spoluprácu v oblasti riadenia rizík katastrof. Začala sa aj práca na humanitárnej pomoci v rámci strategického dialógu medzi EÚ a Ligou arabských štátov.

EÚ podporila prebiehajúce dialógy o konfliktoch ovplyvňujúcich Ukrajinu, Gruzínsko, Moldavsko, Arménsko a Azerbajdžan s cieľom dosiahnuť mierové a udržateľné riešenia. Pokiaľ ide o Gruzínsko, EÚ spolupredsedá medzinárodným diskusiám o riešení konfliktu v Ženeve a obhajuje pokračovanie medziľudských kontaktov na celom území Gruzínska. EÚ ako aktívny pozorovateľ vo formáte 5 + 2⁵⁴ pre proces urovnania podnesterského konfliktu podporuje úsilie, ktoré v roku 2016 vyvinulo nemecké predsedníctvo OBSE, a to aj predkladaním návrhov na riešenie konkrétnych otázok a s prvkami opatrení na budovanie dôvery, sformulovaných prostredníctvom pomocnej hraničnej misie financovanej EÚ. Toto úsilie vyústilo do oživenia rokovaní o urovaní v Berlíne v júni 2016 a prijatia protokolu medzi stranami o hlavných otázkach, ktoré treba vyriešiť s cieľom podporiť urovanie konfliktu, ktorý postihuje Moldavsko už 25 rokov. Od 1. januára 2016 sa pravidlá DCFTA medzi EÚ a Moldavskom⁵⁵ rozšírili aj na Podnestersko, čo umožňuje hospodárskym subjektom nachádzajúcim sa v tomto regióne pokračovať vo využívaní preferenčného obchodu s EÚ. Konflikt v Náhornom Karabachu zaznamenal v roku 2016 vážnu eskaláciu. EÚ naďalej vyzýva obe strany, aby rešpektovali prímerie, zmiernili rétoriku a zapojili sa do zásadných rozhovorov o mieri pod záštitou Minskej skupiny OBSE. Časté návštevy osobitného zástupcu Európskej únie (OZEÚ) v regióne podporujú úsilie spolupredsedov Minskej skupiny a pokračujúce činnosti v oblasti budovania mieru a preukazujú záujem EÚ o mierové riešenie tohto pretrvávajúceho konfliktu.

---

⁵³ <http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2016/07/08-eu-nato-joint-declaration/>.

⁵⁴ Podnestersko, Moldavsko, Ukrajina, Rusko a OBSE, plus USA a EÚ ako externí pozorovatelia.

⁵⁵ http://eeas.europa.eu/archives/delegations/moldova/documents/eu_moldova/argumentaire_en.pdf.

Bola posilnená spolupráca s južnými partnermi v boji proti terorizmu a pri predchádzaní radikalizácii vedúcej k násilnému extrémizmu. V regióne sa uskutočnili posilnené dialógy o bezpečnosti a boji proti terorizmu a návštevy na vysokej úrovni, konkrétne v Tunisku, Libanone, Jordánsku, Izraeli a Egypte, čo viedlo k konkrétnym výsledkom. Do delegácií EÚ v Alžírsku, Jordánsku, Líbyi, Maroku, Tunisku a Libanone boli vyslaní experti na boj proti terorizmu a bezpečnosť s priamou podporou členských štátov s cieľom prispieť k lepšiemu situačnému povedomiu o miestnom kontexte, ako aj k vymedzeniu cielených projektov na budovanie kapacít založených na dôkazoch. Takisto slúžia ako referenčný bod pre záležitosti boja proti terorizmu a boja proti násilnému extrémizmu pre miestnych a medzinárodných partnerov, napríklad v rámci platformy koordinácie darcov v Tunisku alebo na stretnutiach globálneho fóra pre boj proti terorizmu.

Reforma sektora bezpečnosti (SSR) je kľúčom k dlhodobej stabilizácii susedstva ako prostriedok budovania zodpovedných inštitúcií aj ako súčasť opatrení na budovanie mieru a dôvery. Podpora EÚ v oblasti SSR v tretích krajinách sa teraz uskutočňuje v rámci nedávno prijatej politiky EÚ v oblasti SSR⁵⁶. Koncom roka 2016 EÚ začala tematické hodnotenie podpory EÚ na SSR v krajinách susedstva a krajinách zapojených do procesu rozširovania⁵⁷. Moldavsko bolo prvou krajinou, kde EÚ nasadila nového poradcu pre oblasť SSR, ktorý poskytuje usmernenia týkajúce sa vykonávania stratégie národnej bezpečnosti, rozvoja národného rámca a kapacít v oblasti SBOP a sprostredkovania účasti Moldavska na misiách a operáciách.

Podpora SSR v Tunisku sa zameriava na modernizáciu bezpečnostného sektora, posilnenie bezpečnosti hraníc a kapacít integrovaného riadenia hraníc a modernizáciu spravodajských služieb, ako aj súčasné obnovenie dôvery medzi obyvateľstvom. V Libanone sa programom integrovaného riadenia hraníc podporujú libanonské orgány, a to prostredníctvom zavedenia nového systému riadenia hraníc a centra odbornej prípravy. EÚ takisto podporuje organizačný rozvoj všetkých libanonských národných bezpečnostných agentúr prostredníctvom technickej pomoci, vybavenia, odbornej prípravy a študijných návštev v Európe.

Na východe EÚ výrazne prispieva aj k vykonávaniu integrovaného riadenia hraníc, najmä na moldavsko-ukrajinskej hranici, a to aj prostredníctvom pokračujúceho financovania EUBAM. Právne rámce pre hraničné kontroly v oboch krajinách boli zosúladené s normami a najlepšimi postupmi EÚ. Predpisy o hraničnom dozore v Moldavsku a na Ukrajine sú aproximované s predpismi uvedenými v Kódexe schengenských hraníc. Gruzínske integrované riadenie hraníc je takisto v súlade s európskymi normami. V roku 2016 EÚ naďalej zabezpečovala budovanie kapacít colných a hraničných služieb partnerských krajín Východného partnerstva prostredníctvom Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž (FRONTEX), Svetovej colnej organizácie a rôznych programov a iniciatív⁵⁸. Prerušenie organizovanej trestnej činnosti, prania špinavých peňazí a financovania terorizmu sú prioritou vnútornej bezpečnosti EÚ. V roku 2016 EÚ vyčlenila finančné prostriedky na podporu krajín

⁵⁶ JOIN(2016) 31 final z 5. júla 2016.

⁵⁷ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/plan_2016_282_evaluation_ssr_en.pdf.

⁵⁸ V správe o pokroku v nadväznosti na závery Rady o colnej spolupráci s východnými susednými krajinami sa poskytujú aktuálne informácie o colných vzťahoch s východnými partnermi. COM(2016) 375 final zo 14. júna 2016.

ESP pri využívaní systémov a databáz informačných technológií Interpolu. Agentúry EÚ ako FRONTEX, Europol, CEPOL (Agentúra EÚ pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva), EMCDDA (Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť) a Eurojust sa postupne viac zapájajú do poskytovania podpory na budovanie kapacít partnerským krajinám a zintenzívňujú výmenu operačných a strategických informácií s partnerskými krajinami ESP s cieľom pomôcť v boji proti organizovanej trestnej činnosti, ako aj proti terorizmu, prevádzkačstvu migrantov a obchodovaniu s ručnými zbraňami, ľuďmi a nelegálnymi drogami v EÚ aj v príslušnom regióne. Krajiny v južnej a strednej Ázii a vo východnej Afrike sú takisto zapojené (program EÚ-Act⁵⁹) s cieľom lepšie riešiť nadregionálne výzvy.

Nadregionálny program EÚ zameraný na boj proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu sa rozšíril do južných krajín ESP, aby sa im pomohlo pri vykonávaní odporúčaní⁶⁰ Finančnej akčnej skupiny pre boj proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu, ktorá je kľúčovým aktérom stanovujúcim medzinárodné normy v týchto otázkach.

Satelitné stredisko EÚ (Satcen) svojou analýzou⁶¹ intenzívne prispelo k požiadavkám na informácie vo východoeurópskom a stredoziemskom priestore vzhľadom na závažné hrozby vrátane terorizmu, neregulárnej migrácie, pirátstva a organizovanej trestnej činnosti. Najmä stredisko Satcen bolo intenzívne zapojené do podpory agentúry FRONTEX a operácie EU NAVFOR v Stredozemí SOPHIA v otázkach kontroly hraníc a migrácie a poskytlo rozsiahlu analýzu osobitnej monitorovacej misie OBSE na Ukrajine pri overovaní dohôd z Minska.

Podpora EÚ sa poskytuje všetkým krajinám ESP, aby sa zosúladi s Budapeštianskym dohovorom Rady Európy v oblasti boja proti počítačovej kriminalite⁶² a ďalej ho podporovali. Spolupráca a kontakty s Jordánskom, Libanom, Izraelom a Marokom úspešne pokračujú. Na Ukrajine EÚ začala podporovať úsilie vlády v oblasti kybernetickej bezpečnosti v úzkej koordinácii s dvojstranným úsilím členských štátov v tejto oblasti.

Aproximáciu s normami iných nástrojov Rady Európy v oblasti hmotných trestných vecí podporuje program Rady Európy South Programme financovaný zo zdrojov EÚ alebo program Euromed Spravodlivosť IV, ktorý v konečnom dôsledku uľahčí justičnú spoluprácu v trestných veciach medzi južnými krajinami ESP a členskými štátmi EÚ.

Činnosti centier excelentnosti v oblasti znižovania chemických, biologických, rádiologických a jadrových (CBRN) rizík sa zintenzívnili a v súčasnosti pokrývajú 56 krajín na celom svete vrátane niekoľkých štátov v regióne MENA⁶³, pričom zahŕňajú nové iniciatívy v oblasti boja

---

⁵⁹ ACT – program na zlepšenie koordinácie starostlivosti a zavádzanie a poskytovanie zdravotníckych služieb na diaľku, <https://www.act-programme.eu/about>.

⁶⁰ <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>.

⁶¹ Úvod do geopriestorového spravodajstva.

⁶² http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/libe/dv/7_conv_budapest_/7_conv_budapest_en.pdf.

⁶³ Pojem *MENA* sa vzťahuje na rozsiahly región, ktorý sa rozprestiera od Maroka po Irán vrátane všetkých krajín Blízkeho východu patriacich do regiónov Mašrek a Maghreb.

proti terorizmu a ochrany kritických infraštruktúr. Ciele na rok 2017⁶⁴ zahŕňajú nácviky a simulačné cvičenia pre zvládanie následkov CBRN na Blízkom východe. EÚ financuje zriadenie regionálneho centra odbornej prípravy v Jordánsku.

Migrácia a mobilita

Neregulárna migrácia a nútená migrácia sú hlavnými problémami a vyžadujú si viacúrovňovú reakciu. EÚ zaviedla komplexný prístup k migrácii, ktorý zahŕňa úsilie o zníženie neregulárnej migrácie, podporu legálnej migrácie a mobility, maximalizáciu vplyvu migrácie na rozvoj, riešenie základných príčin a účinné riadenie hraníc pri súčasnej ochrane práv občanov EÚ na voľný pohyb v rámci EÚ. To sa odzrkadľuje v oznámení o novom rámci partnerstva⁶⁵ s tretími krajinami prijatom v rámci európskej migračnej agendy, v oznámení o nútenej migrácii a rozvoji⁶⁶ a v súvisiacich záveroch Európskej rady z júna 2016⁶⁷. Cieľom je zintenzívniť spoluprácu v oblasti migrácie a navrhnúť nový prístup na zvýšenie odolnosti a posilnenie sebestačnosti násilne vysídlených osôb a ich hostiteľských komunít.

Veľmi znepokojujúca situácia na migračnej trase cez centrálnu Stredozemie – odhadovaný počet 700 000 až 1 milión migrantov uviaznutých v Líbyi, viac ako 180 000 neregulárnych odchodov z tejto krajiny do Talianska a takmer 5 000 úmrtí pri prechodoch v roku 2016 – viedla Komisiu a vysokú predstaviteľku k tomu, aby v januári 2017 prijali spoločné oznámenie „Migrácia na trase cez centrálnu Stredozemie. Riadenie tokov, záchrana životov“⁶⁸. Cieľom je znížiť počet strát životov na mori, zintenzívniť boj proti prevádzkačom a obchodníkom s ľuďmi, zabezpečiť ochranu práv migrantov, najmä detí a iných zraniteľných skupín osôb, podporiť hostiteľské komunity a zvýšiť počet asistovaných dobrovoľných návratov prostredníctvom celej škály opatrení, na ktoré budú v roku 2017 vyhradené finančné prostriedky vo výške 200 miliónov EUR z núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku. Líbya je hlavným cieľom intervencie EÚ s dôrazom aj na južné líbyjské hranice a intenzívnejšiu spoluprácu s Egyptom, Tuniskom a Alžírskom vrátane regionálnych iniciatív, ako je stredozemská sieť Seahorse.

EÚ úzko spolupracuje s členskými štátmi na chartúmskom a rabatskom procese⁶⁹ (obe sú krajiny európskeho susedstva a partneri zo širšieho regiónu) pri vykonávaní opatrení dohodnutých na samite o migrácii vo Vallette (november 2015). EÚ zvyšuje úsilie o zintenzívnenie spolupráce v oblasti migrácie v krajinách severnej Afriky prostredníctvom intenzívnejšieho politického dialógu, ako aj prehlbovania technickej a finančnej spolupráce. O návrhoch na začatie dialógov o migrácii sa diskutovalo aj s Alžírskom a Egyptom.

---

⁶⁴ Článok 5 prílohy IV k vykonávaciemu rozhodnutiu Komisie C(2016) 4773 final z 27. júla 2016 o ročnom akčnom programe na rok 2016, nástroj na podporu stability a mieru, ktorý má byť financovaný zo všeobecného rozpočtu Únie.

⁶⁵ Oznámenie o vytvorení nového rámca partnerstva s tretími krajinami v rámci európskej migračnej agendy, COM(2016) 385 zo 7. júna 2016.

⁶⁶ COM(2016) 234 final z 26. apríla 2016.

⁶⁸ JOIN(2017) 4 final z 25. januára 2017.

⁶⁹ Informačný dokument Európskej komisie o spolupráci Európskej únie s Afrikou v oblasti migrácie: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4832_en.htm.

Bezvízový režim, ktorý EÚ udelila Moldavsku v roku 2014 a ktorý umožnil viac než 850 000 občanom Moldavska cestovať bez víz do schengenského priestoru, funguje dobre a s nízkym počtom neprijatých občanov. Európska komisia uverejnila legislatívne návrhy na bezvízové režimy v marci 2016 s Gruzínskom a v apríli 2016 s Ukrajinou, pričom Gruzínsku bola udelená liberalizácia vízového režimu 28. marca 2017, zatiaľ čo právny predpis o udelení bezvízového režimu Ukrajine bol prijatý 11. mája 2017.

V júni 2016 Európska komisia navrhla revidovanú smernicu o modrej karte⁷⁰ s cieľom vytvoriť jednotný systém pre celú EÚ, ktorý by poskytol väčšiu jasnosť a obmedzil byrokráciu.

Partnerstvá v oblasti mobility okrem toho ponúkajú rámec pre komplexnú spoluprácu s partnerskými krajinami s cieľom riešiť otázky mobility vrátane prípadných otázok týkajúcich sa víz, ako aj potrebu uľahčiť návrat a readmisiu neregulárnych migrantov. EÚ má niekoľko platných readmisných dohôd s partnerskými krajinami ESP (Arménsko, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina), ktoré boli podpísané paralelne s dohodami o zjednodušení vízových režimov a ktorými sa stanovujú jasné povinnosti a postupy pre orgány partnerskej krajiny a členských štátov EÚ, pokiaľ ide o to, kedy a ako prijímať späť ľudí v neregulárnom postavení. Vykonávanie partnerstva v oblasti mobility medzi EÚ a Moldavskom z roku 2008 a spolupráca v oblasti readmisie a návratu (v rámci readmisnej dohody) prinášajú pozitívne výsledky. Naďalej sa poskytuje značná finančná podpora na vykonávanie partnerstva s Marokom v oblasti mobility a jeho novej migračnej politiky, ktorá zahŕňa legalizáciu 25 000 neregulárnych migrantov v Maroku. EÚ a sedem členských štátov EÚ podpísali v októbri 2016 partnerstvo v oblasti mobility s Bieloruskom zamerané na posilnenie spolupráce v oblasti migrácie, azylu a riadenia hraníc. Viaceré projekty EÚ podporujú partnerstvo v oblasti mobility s Azerbajdžanom. Partnerstvo v oblasti mobility s Arménskom je takisto aktívne, čiastočne vďaka súčasnému projektu na podporu migrácie a riadenia hraníc financovaného prostredníctvom ENI. EÚ rokuje o partnerstve v oblasti mobility s Libanom. EÚ rokuje o nových dohodách o zjednodušení vízového režimu a readmisných dohodách v súvislosti s partnerstvami v oblasti mobility s Marokom, Tuniskom, Jordánskom a Bieloruskom.

Nástroj partnerstva v oblasti mobility sa začal realizovať v januári 2016 a jeho cieľom je podporiť prípravu a vykonávanie partnerstva v oblasti mobility a spoločných programov v oblasti migrácie a mobility poskytovaním cielenej, pružnej a prispôsobenej pomoci.

Ďalší krok, ktorý EÚ podnikla na posilnenie svojej kapacity na koordináciu s partnerskými krajinami v oblasti migrácie, bolo vytvorenie 15 pracovných pozícií európskych styčných úradníkov pre migráciu v roku 2016, ktorých vyslali vlády členských štátov EÚ do delegácií EÚ vrátane Tuniska, Jordánska a Libanonu.

4. FINANČNÁ POMOC NA PODPORU SUSEDSTVA

---

⁷⁰ SWD(2016) 194 final zo 7. júna 2016.

Pomoc v rámci nástroja európskeho susedstva (ENI) predstavovala v roku 2016 záväzky vo výške viac ako 2,3 miliardy EUR. Táto pomoc prispieva k politickým cieľom obnovenej ESP, v rámci ktorej sa takisto zdôrazňuje potreba efektívnejšieho poskytovania finančnej pomoci EÚ a väčšej pružnosti pri jej využívaní.

V období od preskúmania ESP spojila EÚ niekoľko rôznych nástrojov s cieľom ešte zlepšiť koordináciu a súdržnosť všetkých foriem pomoci. Na tento účel boli grantové programy spolupráce doplnené o ďalšie aktivity navrhnuté a vedené partnerskými inštitúciami so strategickejšim využívaním kombinovaného financovania, nástroja TAIEX a twinningu. Predovšetkým nástroj TAIEX a twinning sa opätovne zamerali na vytvorenie užšej synergie medzi politickými opatreniami a plánovaním finančnej pomoci.

EÚ prostredníctvom nástroja makrofinančnej pomoci (MFA) naďalej aktívne podporuje susedné krajiny, ktoré čelia mimoriadnemu nedostatku vonkajšieho financovania. Komisia v apríli 2017 vyplatila makrofinančnú pomoc vo výške 600 miliónov EUR Ukrajine a v máji 2017 poslednú tranžu vo výške 23 miliónov EUR Gruzínsku. Nová operácia makrofinančnej pomoci pre Moldavsko, ktorá pozostáva zo 100 miliónov EUR, v súčasnosti čaká na schválenie Európskym parlamentom a Radou. EÚ v roku 2016 s cieľom podporovať južné susedstvo schválila aj následné operácie MFA pre Tunisko (500 miliónov EUR) a Jordánsko (200 miliónov EUR) na podporu hospodárstiev týchto krajín, ktoré zasiahol vývoj v bezpečnostnej situácii a regionálne konflikty. Okrem toho s cieľom posilniť schopnosť EÚ reagovať na potreby susedstva Komisia navrhla zvýšiť ročnú úverovú kapacitu MFA na 2 miliardy EUR. V rámci investičného nástroja európskej susedskej politiky (NIF) sa využívajú prostriedky z grantov EÚ s cieľom umožniť alebo podstatne aktualizovať úverové operácie vykonávané európskymi finančnými inštitúciami a od jeho vytvorenia bol zaznamenaný výrazný nárast disponibilných súm, ako aj intenzity využitia.

Spolupráca v rámci subregionálnych, regionálnych a európskych susedských vzťahov bola posilnená v rámci programov ENI, ako aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Spoločné plánovanie a zintenzívnená koordinácia s členskými štátmi EÚ

V súlade s nariadením o ENI⁷¹, s preskúmaním ESP⁷² a so závermi Rady o zintenzívnení spoločného plánovania z 12. mája 2016⁷³ sa EÚ usiluje o posilnenie spoločného plánovania v susedstve. Druhé programové obdobie (2017/2018 – 2020) poskytuje krajinám ENI príležitosť dosiahnuť v tomto smere pokrok. Spoločné plánovanie je účinným nástrojom na posilnenie koordinácie EÚ na úrovni jednotlivých krajín a sektorov a na určenie spoločných priorít a ich vypracovanie. Posilňuje koordinovaný politický dialóg, ako aj spoločnú analýzu, výmenu informácií, iniciatívy spoločného vykonávania, spoločné monitorovanie a spoločné hodnotenie. Palestína je v tomto procese najpokročilejším príkladom so spoločným

⁷¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 232/2014 z 11. marca 2014, ktorým sa ustanovuje nástroj európskeho susedstva.

⁷² JOIN(2015) 50 final z 18. novembra 2015.

⁷³ <http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2016/05/12-conclusions-on-stepping-up-joint-programming/>.

programovým dokumentom, ktorý je výsledkom diskusií medzi európskymi rozvojovými partnermi, palestínskymi ministerstvami, organizáciami občianskej spoločnosti, podnikateľskou komunitou, Organizáciou Spojených národov a mnohými ďalšími kľúčovými aktérmi. V Moldavsku a Maroku bola delegáciou EÚ a veľvyslanectvami členských štátov schválená spoločná analýza⁷⁴ sociálno-ekonomických problémov, ktorým krajiny čelia. V dôsledku krízy sa ročné plánovanie na Ukrajine na obdobie rokov 2014 – 2017 nahradilo prijatím radu osobitných opatrení, v prípade ktorých Komisia a vysoká predstaviteľka zabezpečili veľmi úzku spoluprácu a koordináciu s členskými štátmi EÚ, ktorých agentúry pre rozvoj sú čoraz aktívnejšie ako partneri vo vykonávaní.

Spoločné činnosti plánovania boli začlenené aj do plánovacích misií v Tunisku v októbri 2016, v Jordánsku a Libanone v novembri 2016, ako aj v Egypte v marci 2017. V Arménsku sa delegácia EÚ a veľvyslanectvá členských štátov podieľali na komplexnom spoločnom procese analýzy a v Azerbajdžane sa spoločné plánovanie s členskými štátmi EÚ, Švajčiarskom a Nórskom osobitne zameriavalo na odborné vzdelávanie a prípravu a vedúci misií EÚ v decembri 2016 odsúhlasili plán.

Zintenzívnenie spolupráce s európskymi finančnými inštitúciami a medzinárodnými finančnými inštitúciami, a to aj prostredníctvom kombinovaného financovania

Keďže Komisia uznáva dôležitú úlohu medzinárodných finančných inštitúcií, v roku 2015 začala iniciatívu posilnenej spolupráce s najdôležitejšími inštitúciami financovania rozvoja, ktoré pôsobia v regióne. Cieľom je lepšie využiť účinnosť a vplyv spoločných cieľov inštitúcií v európskom susedstve, ako je podpora rastu, hospodárskej transformácie, trvalo udržateľného sociálno-ekonomického rozvoja a politickej stability. Spoločné tímy rozvíjajú spoločnú prácu na prioritných oblastiach spolupráce, ktoré každoročne vyvrcholia viacstranným stretnutím na vysokej úrovni, kde sa hodnotí pokrok a stanovujú sa nové ciele na ďalší rok.

S cieľom rozšíriť spoluprácu so Svetovou bankou v južnom susedstve EÚ spoločne so Svetovou bankou v roku 2016 po prvýkrát usporiadala stretnutie s názvom „EU – WB MENA Day“, na ktorom sa stretli riaditelia tímov Svetovej banky pre jednotlivé krajiny a vedúci predstavitelia EÚ pre spoluprácu v regióne. S cieľom posilniť dialóg, koordináciu a spoluprácu vo východnom susedstve sa uskutočnili regionálne koordinačné stretnutia medzi Komisiou a Svetovou bankou, Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBOR) a Európskou investičnou bankou (EIB). Vzhľadom na výraznú príslušnú účasť bánk EIB, EBOR a Svetovej banky na Ukrajine Komisia v spolupráci s nimi pravidelne usporadúva dni venované tejto krajine. Okrem toho Komisia navrhla zvýšenie mandátu EIB na poskytovanie vonkajších úverov, aby podporila jej iniciatívu v oblasti hospodárskej odolnosti.

Prostredníctvom investičného nástroja európskej susedskej politiky pokračovala EÚ v operáciách kombinovaného financovania. V roku 2016 ďalej prehĺbila spoluprácu s bankami EBOR, EIB, so Svetovou bankou, so spoločnosťou Kreditanstalt für Wiederaufbau

---

⁷⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/joint_analysis_0.pdf

(KfW) a s inštitúciou Agence Française de Développement prostredníctvom vytvorenia Iniciatívy EÚ pre finančné začlenenie⁷⁵ zameranej na mobilizáciu financovania MSP pre juh. V kontexte dohôd DCFTA, ktoré sa zaviedli medzi EÚ a Gruzínskom, Moldavskom a Ukrajinou, EÚ spolu s bankami EBOR, EIB a spoločnosťou KfW zaviedli nástroj DCFTA pre MSP, ktorý začal plne fungovať v roku 2016. Hlavnými cieľmi nástroja v rámci vykonávania DCFTA je podporovať MSP v týchto krajinách a zvýšiť ich konkurencieschopnosť, uľahčiť prístup k financovaniu, pomôcť im využiť nové obchodné príležitosti a dodržiavať normy EÚ pre bezpečnosť potravín, technické normy a normy kvality, ako aj opatrenia na ochranu životného prostredia.

V roku 2016 sa v rámci iniciatívy pre koordináciu investícií v južnom Stredozemí (AMICI) koordinovali nové záväzky v hodnote 6,7 miliardy EUR spolufinancované EÚ a členskými štátmi. Táto suma je porovnateľná so sumou 5,2 miliardy EUR v roku 2015 (+25 %), čo umožňuje nové projekty s celkovými investíciami vo výške 14 miliárd EUR (+27 %). Prevažnú časť podpory EÚ tvoria pôžičky a kapitálové financovanie (76 %).

Okrem intenzívnejšej spolupráce s európskymi a medzinárodnými finančnými inštitúciami sa EÚ takisto zaviazala k zvýšenej koordinácii s darcami z krajín mimo EÚ. Cieľom užšej spolupráce s arabskými, islamskými a regionálnymi partnermi je vyhnúť sa prekrývajúcim sa aktivitám a nadviazať na potenciálnu doplnkovosť. V roku 2016 sa táto iniciatíva rozšírila o usporiadanie koordinačného stretnutia na vysokej úrovni medzi EÚ a hlavnými arabskými a islamskými finančnými inštitúciami popri jarných zasadnutiach Svetovej banky a Medzinárodného menového fondu. EÚ predsedá pravidelným stretnutiam darcov s cieľom koordinovať reakciu na krízu v Sýrii. Pokiaľ ide o Ukrajinu, skupina na podporu Ukrajiny pravidelne organizuje v Bruseli nadväzujúce koordinačné stretnutia na strategické témy, a tak dopĺňa intenzívnu koordináciu v rámci krajiny.

Trustové fondy

Trustové fondy sú dôležitým nástrojom na rýchlu podporu regiónu v spolupráci s členskými štátmi a ďalšími darcami. Projekty v rámci regionálneho trustového fondu EÚ v reakcii na krízu v Sýrii⁷⁶ (založeného v decembri 2014) riešia potreby dlhodobej odolnosti a rýchlej obnovy (hospodárske, vzdelávacie, sociálne a psychosociálne, hygienické, zdravotnícke a iné základné služby) pre sýrskych utečencov, ich hostiteľské komunity a ich správne orgány a vnútorne vysídlené osoby v Jordánsku, Libanone, Turecku a Iraku. Tento fond umožňuje koherentnejšiu a integrovanejšiu reakciu EÚ na krízu a v súčasnosti je jedným z kľúčových nástrojov, ktorými sa zavádzajú nové pakty EÚ pre Jordánsko a Libanon.

Fond dosiahol dva roky po svojom založení celkovú výšku 932 miliónov EUR a do leta 2017 dosiahne výšku 1,3 miliardy EUR. Z toho 815,2 milióna EUR pochádza z rozpočtu EÚ, 92,6 milióna EUR je od 22 členských štátov EÚ a 24,6 milióna EUR od Turecka. Operačná rada fondu, ktorá pozostáva z 15 členských štátov EÚ a Turecka (vdďaka jeho úlohe

⁷⁵ <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/neighbourhood/pdf/key-documents/nif/20160601-introductory-note-on-the-eu-initiative-for-financial-inclusion.pdf>.

⁷⁶ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad_en.

spolufinancovania), prijala programy v celkovej výške 767 miliónov EUR. Na sumu 437 miliónov EUR boli podpísané zmluvy, a to vrátane spolufinancovania, podpory primárneho a vysokoškolského vzdelávania, psychosociálnej starostlivosti, iniciatív pre odolnosť a živobytie, zdravotníctvo, vodu a sanitárne potreby, ako aj výstavby škôl.

V rámci Núdzového trustového fondu Európskej únie pre Afriku⁷⁷ zriadeného na základe akčného plánu z Valletty sa v roku 2016 podporilo šesť programov v severnej Afrike zameraných najmä na zlepšenie správy a riadenia migrácie, na reakciu na potreby ochrany a riešenie hlavných príčin a hnacích síl neregulárnej migrácie. V januári 2017 sa oznámilo dodatočné financovanie vo výške 200 miliónov EUR v rámci spoločného oznámenia o migrácii na trase cez centrálnu Stredozemie.

Flexibilná rezerva

Komisia vo svojom oznámení o strednodobom preskúmaní viacročného finančného rámca prijatom v septembri 2016⁷⁸ navrhla vytvorenie „flexibilnej rezervy“ pre vonkajšie nástroje s cieľom umožniť EÚ lepšie reagovať na nové krízy a nepredvídateľné potreby. V rámci flexibilnej rezervy by si každý geografický vonkajší nástroj vrátane ENI na začiatku roka ponechal nepridelenú rezervu vo výške 10 % na to, aby mohol reagovať na nepredvídané potreby a nové krízy s možnosťou presunúť sumu rezervy nevyužitej počas roka do budúceho roka. Flexibilná rezerva je súčasťou navrhovanej revízie nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Európsky vonkajší investičný plán

V septembri 2016 Európska komisia navrhla ambiciózne európske vonkajšie investičné plány⁷⁹ (ďalej len „plán“) na podporu investícií v partnerských krajinách v Afrike a európskom susedstve. Jeho cieľom je posilniť partnerstvá, podporiť nový model účasti súkromného sektora na financovaní veľkých investícií verejného záujmu v regióne a prispieť k splneniu cieľov trvalo udržateľného rozvoja, a tak riešiť základné príčiny neregulárnej migrácie. Navrhuje sa, aby plán pozostával z troch dopĺňajúcich sa pilierov: i) mobilizácia investícií spojením existujúcich investičných nástrojov (kombinované financovanie) EÚ s novou zárukou v rámci nového Európskeho fondu pre trvalo udržateľný rozvoj (EFSD); ii) poskytovanie technickej pomoci na zlepšenie regulačného prostredia pre verejné orgány a spoločnosti v partnerských krajinách; a iii) zlepšenie podnikateľského a investičného prostredia v partnerských krajinách prostredníctvom podpory dobrej správy vecí verejných, boja proti korupcii a odstraňovania prekážok pre investície a deformácií trhu. Nariadenie o záruke Európskeho fondu pre udržateľný rozvoj, ktoré je súčasťou prvého piliera, je v súčasnosti v procese schvaľovania.

⁷⁷ Rozhodnutie Komisie C(2015) 7293 final z 20. októbra 2015.

⁷⁸ COM(2016) 603 final zo 14. septembra 2016.

⁷⁹ COM(2016) 581 final zo 14. septembra 2016.

Tento inovatívny prístup je zameraný na poskytovanie značných dodatočných finančných prostriedkov pre partnerské krajiny vo forme investícií medzinárodných finančných inštitúcií. Jeho cieľom je aj zahrnutie radu špecializovaných tematických, vnútroštátnych a regionálnych programov rozvojovej spolupráce EÚ v kombinácii so štruktúrovaným politickým dialógom zameraným na zlepšenie investičného prostredia a celkového politického prostredia v príslušných krajinách.

Vzhľadom na to, že do roku 2020 fondy EÚ dosiahnu výšku 3,35 miliardy EUR sa očakáva, že EFSD zmobilizuje dodatočné investície vo výške až 44 miliárd EUR. Ak členské štáty poskytnú zodpovedajúce individuálne príspevky, môžu sa tak mobilizovať dodatočné investície vo výške viac ako 88 miliárd EUR.

5. ZÁVER

Vykonávanie preskúmania ESP odráža nové odhodlanie zvýšiť relevantnosť politiky pre záujmy partnerov, ako aj členských štátov EÚ, a pomáha rozvíjať vzťahy, vďaka ktorým sa lepšie riešia naliehavé spoločné výzvy, ktorým čelíme, a to v súlade s vykonávaním globálnej stratégie vysokej predstaviteľky a na podporu tohto vykonávania.

Zatiaľ čo výzvy v regióne zostávajú obrovské, EÚ koná s väčšou pružnosťou a citlivosťou voči svojim partnerom a využíva obmedzené zdroje s väčším vplyvom. Kľúčové zásady politiky – diferencovaný prístup a väčšia zodpovednosť – budú naďalej usmerňovať jej vykonávanie v nasledujúcich rokoch prostredníctvom diplomatických opatrení, obchodných a investičných vzťahov, finančnej pomoci a dlhodobých regionálnych rámcov.

V procese nepretržitej účasti občanov EÚ a občanov partnerských krajín bude EÚ aj naďalej pokračovať vo zvyšovaní viditeľnosti ESP, a to najmä prostredníctvom zdôrazňovania krátkodobých, strednodobých a dlhodobých prínosov spolupráce so svojimi susedmi.

V tejto správe sa takisto opätovne potvrdzuje široká angažovanosť všetkých príslušných zainteresovaných strán pri vykonávaní preskúmania, a to aj na základe návrhov predložených počas rozsiahlych konzultácií, ktoré sa konali v roku 2015. Jasne z nej vyplýva, že od prijatia preskúmania boli prijaté významné kroky na splnenie týchto záväzkov.